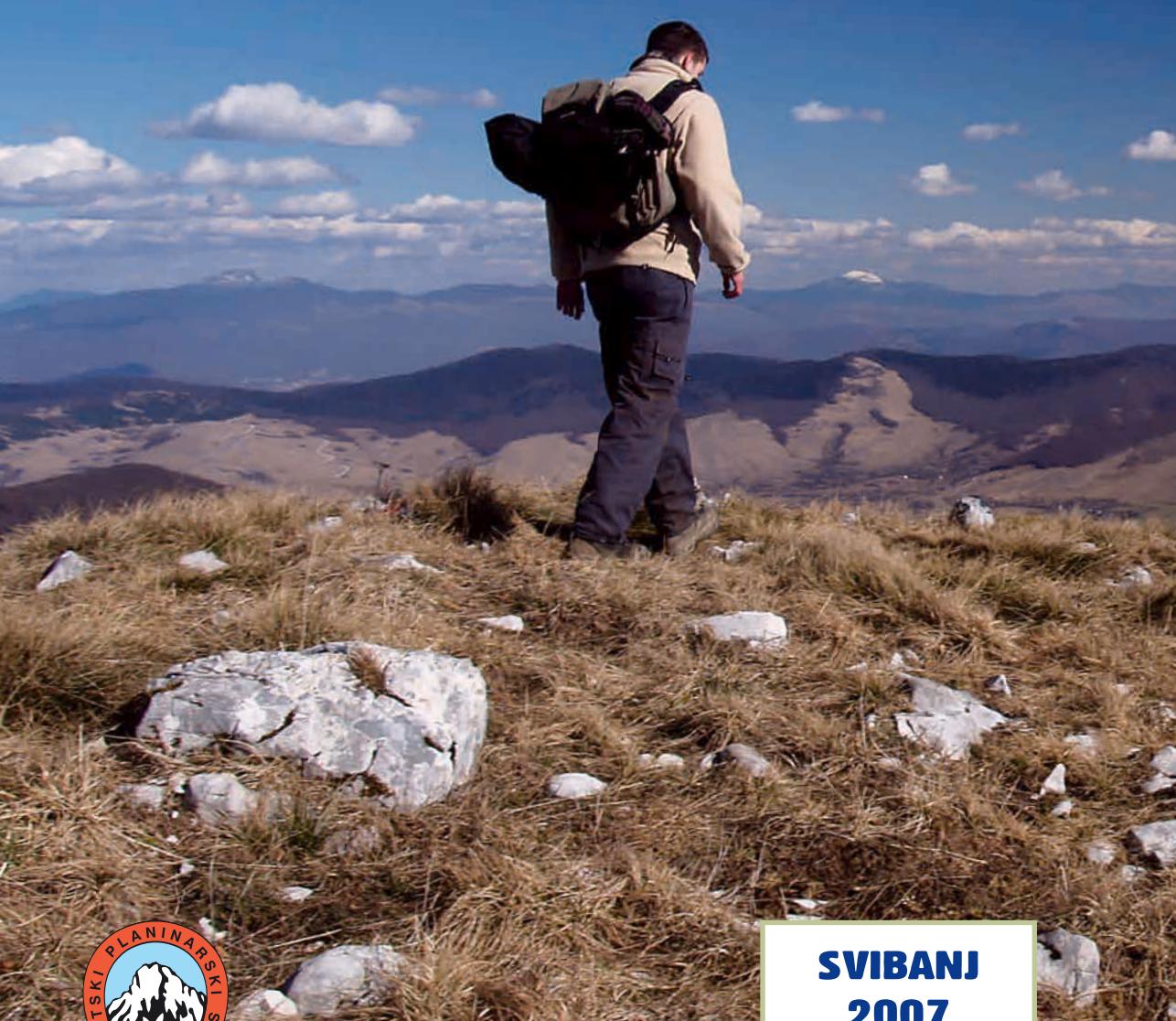

GODIŠTE

99

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOG
PLANINARSKOG SAVEZA

SVIBANJ
2007

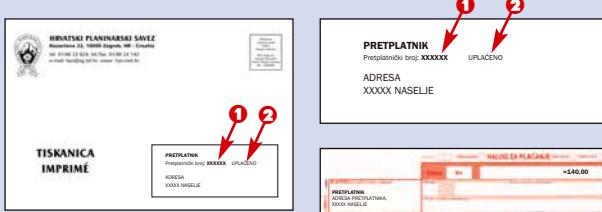
5

IMPRESSUM

»HRVATSKI PLANINAR« – ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA »CROATIAN MOUNTAINEER« – JOURNAL OF THE CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION

ČASOPIS »HRVATSKI PLANINAR« izlazi u **11 brojeva godišnje** (za srpanj i kolovoz kao dvobroj). Prvi broj izšao je **1. lipnja 1898.** Časopis nije izlazio od 1919. do 1921. i od 1945. do 1948., a od 1949. do 1991. izlazio je pod imenom **»Naše planine«.**

PRETPLATA za 2007. godinu iznosi **140 kuna** (za inozemstvo 35 eura). Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskog planinarskog saveza **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici, u rubrici **»Poziv na broj«**, mora biti upisan **Vaš preplatnički broj**. Preplata za inozemstvo uplaćuje se na račun **SWIFT-ZABA-HR XX 25731-3253236**, također uz poziv na preplatnički broj.

VAŠ PREPLATNIČKI BROJ (1)

otisnut je uz Vašu adresu, koja je naliđepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate, uz adresu ćete moći vidjeti znaku o obavljenoj uplati. Tako možete provjeriti je li Vaša uplata za tekuću godinu uredno primljena i evidentirana u Hrvatskom planinarskom savezu (2).

NOVI PRETPLATNICI, odnosno zainteresirani za primanje časopisa, trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom će primiti uplatnicu i brojeve koji su izašli od početka godine, a zatim će, nakon uplate, svaki mjesec na svoju adresu redovno primati svoj primjerak časopisa.

CIJENA POJEDINAČNOG PRIMJERKA je **15 kuna** (+ poštarina).

CJENIK OGLAŠAVANJA šaljemo zainteresiranim na zahtjev.

SURADNJA: Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Krajnji rok za primitak priloga je deseti dan prethodnoga mjeseca (20 dana prije izlaska broja). **Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova**, posebno dužih priloga. Svi se primljeni materijali na zahtjev vraćaju autorima. **Prednost imaju** prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na DVD-u, CD-u ili disketi, ali ne unutar Wordovih dokumenata!). Detaljnije upute nalaze se na web-stranici časopisa.

WEB-STRANICA ČASOPISA: www.plsavez.hr/hps/HP

STAVOVI I MIŠLJENJA izneseni u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

NAKLADNIK

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb

PRETPLATA I INFORMACIJE

Ured Hrvatskog planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@plsavez.hr
<http://www.plsavez.hr>

UREDNIŠTVO

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@plsavez.hr

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Alan Čaplar
Palмотићeva 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@plsavez.hr
mob.: 091/51-41-740
tel.: 01/48-17-314

UREĐNIČKI ODBOR

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Faruk Islamović
Goran Gabrić
Željka Kasapović
Zdenko Kristijan
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
Željko Poljak
Robert Smolec

LEKTURA I KOREKTURA

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

GRAFIČKA PRIPREMA

Alan Čaplar

TISAK

Ekološki glasnik, Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

162 Mera Peak –
Himalajski vidik snova**169**Vrlo zahtjevni i naporni
putovi u Sloveniji**176**Iz planinarskog mozaika -
uspon F. Kuharića na Triglav**179**Lastovo – planinarenje
uz miris mora

TEMA BROJA

Uspon na Mera Peak u Himalaji

SADRŽAJ

Himalajski vidik snova	162
Tomislav Juzbašić	
Vrlo zahtjevni i naporni putovi u Sloveniji	169
Branko Balaško	
Šar – legenda i bajka mog djetinjstva	173
Jasna Žagar	
Iz planinarskog mozaika	176
vlč. Blaž Tota	
Lastovo – planinarenje uz miris mora	179
Damir Bajs	
Umor i iscrpljenost u planini	182
Dario Švajda	
Medvednica – park ili...	183
Željko Poljak	
Planinarski tisak	185
Planinarski putovi	187
Tko je što u hrvatskom planinarstvu: Anton Bikić ..	192
Vijesti	194
Kalendar akcija	200

SLIKA NA NASLOVNICI

Nadomak vrhu Kremena

foto: Alan Čaplar

Himalajski vidik snova

Dnevnik uspona na Mera Peak (6476 m)

Tomislav Juzbašić, Županja

Te večeri, 19. travnja 2006., kao i prethodnih dana, dnevnik HRT-a započeo je dramatičnim prizorima iz Kathmandua, glavnoga grada Kraljevine Nepala. Na ulicama i gradskim trgovima masovne su demonstracije, neredi, generalni štrajk zaposlenih... Dok država polako klizi u stanje općega kaosa, nepalska kraljevska vojska pokušava tenkovima spriječiti ostvarenje volje naroda da autokratski kralj Gyanendra vrati vlast parlamentu i demokratski izabranim političkim strankama. Uz vojnu potporu, kralj Gyanendra proglašio je u veljači 2005. izvanredno stanje, privremeno zatvorio međunarodnu zračnu luku u Kathmanduu, blokirao telefonske veze i električku poštu te stavio političare u kućni pritvor. Tim je činom posrnula teško stečena parlamentarna demokracija, koju je 1990. ozakonio Gyanendrin brat i prethodnik – kralj Birendra. Kralj Gyanendra sve je to učinio pod izlikom da je to nužno za borbu protiv maoista.

I taj sam put imao sreće – roditelji ni te večeri nisu pratili televizijski dnevnik.

Put u daleku Himalaju

Bio je to tek uvod u moju prvu himalajsku avanturu. Dvadeseti je dan travnja 2006., a povratka više nema: u 8:00 letim iz Zagreba za Beč, a tamo presjedam za Kathmandu. U 23 sata po lokalnom vremenu, više nego polupra-

zan airbus sletio je u zamračeni Kathmandu. Sve do 2 sata ujutro čekao sam ispred oronule aerodomske zgrade mali konvoj prastarih kombija s naoružanom vojnom pratinjom da bih se prevezao do Thamela, jednog od središnjih

TOMISLAV JUZBASIC

Svete krave nesmetano vladaju ulicama Kathmandua

Cilj mojega dolaska bio je pokušaj uspona na Mera Peak, himalajski vrh visok 6476 metara. Nalazi se južno od Everesta i dominira razvođem između divljih i gusto pošumljenih dolina Hinkua na zapadu i Hongu na istoku Drangcosa

Ljudi u Nepalu nemaju mnogo, ali od malena ih uče da budu sretni i zadovoljni s onime što imaju

TOMISLAV JUŽAŠIĆ

dijelova grada, u kojem za boravka u Kathmanduu odsjeda većina stranaca.

U jednom od tih kombija, inače namijenjenom za osam ljudi, bilo nas je 17 – 18, ne računajući nekoliko domaćih ljudi koji su se vozili držeći se za dijelove na vanjskoj strani vozila! Veliki ruksaci, transportne vreće i sva druga prtljaga bili su samo nepovezano poslagani na krov vozila, a vozač nas je upozorio da vičemo padne li nešto na cestu.

Grad je bio sablasno prazan, a u zraku se osjećala neizvjesnost i strah od onoga što donosi sutrašnji dan. Gotovo na svakom uglu bila su mitraljeska gnijezda i vojne patrole kraljeve vojske, a s lica su se mogli pročitati samo strah, nemir i iščekivanje.

Zbrka s vrhovima

Cilj mojega dolaska bio je pokušaj uspona na Mera Peak, himalajski vrh visok 6476 metara. Nalazi se južno od Everesta i dominira razvođem između divljih i gusto pošumljenih dolina Hinkua na zapadu i Hongu na istoku Drangkosa. Pripada Mahalangur Himalu te graniči s područjem Khumbu Himala kojim dominira najviši vrh svijeta – Mount Everest.

Mera Peak u širem smislu čine tri vrha: Mera South (6065 m), Mera Central (6461 m) i najviši Mera North (6476 m). Koliko je poznato, područje Himalaje oko Mera Peaka prvi su počeli intenzivnije proučavati članovi britanske ekspedicije u ranim pedesetim godinama prošlog stoljeća. Među njima su bili i čuveni Eric Shipton, Edmund Hillary, George Lowe i drugi. Na vrh su se prvi popeli Jimmy Roberts i Sen Tenzing 20. svibnja 1953., dakle samo devet dana prije nego što su se Novozelandanin Edmund Hillary i sirdar Sherpa Tensing Norgay prvi popeli na Mount Everest. Popeli su se sada standardnom rutom preko prijevoja Mera La (5415 m), no oni tada još nisu znali da je najviši sjeverni vrh, pa su se popeli na Mera Central, pogrešno ga smatrajući najvišim.

Samo 8 km sjevernije od Mera Peaka, što se čini kao da je na dohvrat ruke, nalazi se i prekrasan vrh Peak 41, visok 6654 m. Taj je vrh dugo vremena na kartama bio pogrešno označen imenom Mera Peak. Do pogreške je došlo najvjerojatnije zato što se iz okolnih dolina mnogo bolje vidi. Čini se da je zabunu stvorio inženjer Eric Schneider koji je 1955. prvi napravio detaljnu kartu područja Everesta te na njoj

imenom Mera Peak označio tada bezimeni, ali ne i najviši vrh (6476 m). Poslije su kartografi preslikavali njegove karte te su se nazivi s njih zadržali do danas. Kako bi se zbrka razriješila, danas se na oba vrha može s istom trekking dozvolom. No, iako je svrstan u trekking vrhove, Mera Peak po težini pristupa nipošto nije jednostavan vrh.

Čini se da sve do 1978. nije bilo ponovnih uspona na Mera Peak. Tada su se, naime, francuski penjači Marcel Jolly, G. Baus i L. Honills, uspjeli popeti na najviši vrh – Mera North. Slijedili su Robertsovу rutu, ali su s Mera Centrala (6461 m) nastavili dalje grebenom sve do Mera Northa.

Osim te standardne, i u dobrom vremenskim uvjetima tehnički ne pretjerano zahtjevne rute, vrh je do danas ispenjan i drugim, neusporedivo težim pristupima. Zapadnim smjerom prvi su se popeli Kunihiko Kondo i Michiko Kiyoda 1985., jugozapadnu stijenu uspjeli su ispenjati Mal Duff i Ian Tattersall 27. – 30. travnja 1986., a sjeverna strana grebena ispenjana je 1988.

S Mera Peaka pruža se jedan od najljepših vidika u čitavoj Himalaji. Osim brojnih drugih poznatih vrhova, od šest najviših vrhova svijeta, s Mera Peaka se ne vidi jedino drugi po visini –

K2 (8610 m), koji se nalazi mnogo zapadnije, na granici Indije i Tibeta.

(Ne)priступačni šesttisućnjak

Prije nego se neizvjesno i prilično kaotično stanje u Kathmanduu nije dodatno pogoršalo, unajmio sam vodiča i još jednog pratitelja, koji je dobar kuhar i vrlo dobro govori engleski pa će mi biti koristan u sporazumijevanju s domaćim ljudima. Imali smo sreću da tog jutra nije bilo magle ni gustih oblaka pa je naš zrakoplov, inače tek malo veći od naših malih poljoprivrednih zrakoplova, uspio sletjeti na minijaturnu sletno-uzletnu pistu u Lukli.

Lukla (2642 m) je lijep planinski gradić, glavno ishodište za ekspedicije na Mount Everest i okolne vrhove. U Himalaya lodge, gdje sam odsjeo, stalno su pristizali penjači koji su se proteklih dana pokušali popeti na Mera Peak i druge vrhove. Vijesti što su ih donosili nisu bile nimalo dobre. Budući da je zima zakasnila, umjesto stabilnoga predmonsunskog razdoblja na visinama je stalno vladalo nevrijeme. Iznad 3500 metara svakodnevno pada snijeg, tako da nije moguće doći ni blizu vrha. Nekoliko dana prije jedva su spašeni životi trojice Australaca koje je višednevno snježno nevrijeme zarobilo u visinskem logoru na 5800 m.

TOMISLAV ILIĆ BASIĆ

U područjima gdje ne postoje ceste sve se nosi na leđima ili na jakovima

Za razliku od ekspedicija u područje Everesta koje iz Lukle kreću prema sjeveru (Namche Bazaar), put za Mera Peak vodi iz Lukle prema jugoistoku i prijevoju Zatrwa La (4610 m). Prvi dio puta, od Lukle do Chutanga (3200 m), prode se za otprilike četiri sata lagana hoda i to je dobro zagrijavanje za ono što će dalje slijediti. Uz put se nalaze brojni bunkerji i stražarnice u kojima vojnici vode strogu evidenciju o penjačima i njihovim odredištima, datumima odlaska i povratka. Tko želi dalje mora im predložiti dozvolu za uspon na određeni vrh.

Drugoga je dana preda mnom bio jedan od hodački najnapornijih dijelova puta. Od Chutanga na 3200 m treba se, naime, popeti na 4610 m i preko prijevoja Zatrwa La prijeći na istočnu stranu Charpate Himala. Uspon je svakim korakom sve strmiji, a iznad 3500 m tlo je potpuno prekriveno snijegom. Unatoč tome, nosači opreme penju se još uvijek s »japanakama« na nogama, a platnene cipele čuvaju za dubok snijeg (ali čarape ni tada ne nose). Ljubazno, s osmijehom na licu, odbijaju prijedlog da im posudim svoje rezervne gojzerice i čarape.

Na visini od oko 4000 m počinju i zaledene strmine te na cipele navlačim dereze, a cepinom ukopavam uporišta. Dosežemo tako prijevoj Zatrwa La (4610 m) i s njega se spuštamo u jugoistočnom smjeru do Tuli Kharka (4300 m). To je naselje od nekoliko kameno-drvenih nastambi. Dok se u jednoj od koliba grijemo okupljeni oko malog ognjišta, pristižu nosači raznih ekipa koje su pokušale doći do Mera Peaka. Njihove su vijesti potpuno obeshrabrujuće: zbog velike količine snijega nitko se nije uspio ni približiti vrhu. Te sam večeri u Tuli Kharki naučio nešto o životu štakora: bez problema mogu živjeti i na visini od 4300 m. Krevet mi je bila klupa i dok sam pokušavao zaspati, veoma me živciralo zašto domaćini ne zatvaraju vrata kad god prođu kroz kolibu.

Uzbuđenja u dolini Hinkua

Idućega smo se dana uputili najprije do vršnoga grebena (4447 m), a zatim dalje prema sjeveroistoku, spuštajući se u dolinu Hinkua (3500 m). Koliko je uspon bio strm, toliko je strm i silazak, no s te strane Charpate Himala klima je povoljnija pa već ispod 4000 m počinje

TOMISLAV JUŽBASIĆ

Hotelski smještaj kakav pružaju nepalski hoteli vjerojatno se ne može doživjeti nigdje drugdje

bujnija vegetacija. Iduća dva dana prolazimo kroz dolinu, prateći uzvodno tok rijeke Hinkua. Dolina je posebno lijepa u proljeće kada se prastare šume crvene od prelijepih, procvjetalih rododendrona.

Dojam o Nepalu bio bi ljepeši da na svakom koraku nema smrknutih i dobro naoružanih vojnika

Hvala dragom Bogu, jutro je osvanulo mirno i požurio sam da što prije napustim područje Hinkua. Nakon otprilike četiri sata uspinjanja stigli smo tako u Khare kamp (4900 m), bazni logor za uspon na Mera Peak

Na putu kroz dolinu prolazi se i kroz dva malena naselja. To su Kothe (3691 m) u središnjem dijelu doline i Thangnag (4358 m) na kraju (odnosno početku) doline. Imao sam sreće da pri prolasku kroz dolinu nisam naišao na maoiste, no tijekom noći koju sam proveo u Thangnagu, počele su se u šumama iznad nas voditi oštре borbe. Moram priznati da mi je to bio najneugodniji dio puta. U sobici veličine 2×2 m, ležeći na daskama, slušao sam te noći grozne zvukove raznoraznog oružja. Osjećaji usamljenosti i blizine smrti vratili su me mislima u vrijeme našega Domovinskog rata, koji mi je ukrao velik dio mladosti.

Hvala dragom Bogu, jutro je osvanulo mirno i požurio sam da što prije napustim područje Hinkua. Nakon otprilike četiri sata uspinjanja stigli smo tako u Khare kamp (4900 m), bazni logor za uspon na Mera Peak. Tamo ponovno susrećemo penjače koji se nisu uspjeli popeti na vrh. Sve skupine koje su tih dana namjeravale

stići na vrh udružile su se i zajednički prteći snijeg pokušale doći do vrha, no nije im uspjelo. Osim tih loših vijesti, Sherpe su preko malenog tranzistora (baterije pune grijući ih na platni peći na drva) dočuli i jednu dobru vijest – kralj Gyanendra vratio je ovlasti parlamentu i nemiri u Kathmanduu su prestali. Odahnuo sam: kad već neću moći do vrha, barem ću se moći vratiti kući. Da su se nemiri proširili, vjerojatno bi zatvorili zračnu luku u Kathmanduu, koja je jedina veza s ostatkom svijeta, a ja bih – ubrzo trošeći novac koji sam imao – možda doživio nekih svojih »sedam godina u Nepalu«.

Rano ujutro, petog dana uspona, Urgen Sherpa i ja krećemo do visinskog logora, a prevoditelj i kuhar Indra te dva nosača opreme ostaju u Khareu. Planirali smo toga dana prijeći preko prijevoja Mera La (5415 m) i zatim se spustiti u malu kotlinu na 5300 m da bismo

tamo postavili visinski bazni logor i prenoćili, a onda se sutradan pokušali uspeti do visinskog logora na 5800 m. Budući da sam se na prijevoju Mera La dobro osjećao, pokušao sam odmah doći do visinskog logora. I uistinu, korak po korak, oko 14 sati stižemo na 5800 metara, gdje smo u dubokom snijegu iskopali rupu za šator.

S tog se mjesta pruža veličanstven vidik, sličan vidiku sa samoga vrha. Sa sjeverne strane dominiraju stijene Lhotsea (8516 m) i Nuptsea (7855 m), a iznad njih se uzdiže vrh svijeta Mount Everest (8850 m). Dobro se vide njegova južna i jugozapadna stijena te zapadni greben kojim su se 1979. na vrh prvi uspjeli popeti članovi jugoslavenske ekspedicije. Zapadno od Everesta redaju se vrhovi Pumori (7145 m), Ama Dablam (6812 m), Cho Oyu (8201 m), Kangtega (6783 m), Kyashar (6770 m). Istočno je vrh Makalu (8463 m), a ispred njega su Baruntse (7168 m) i Chamlang (7319 m).

Jutro kakvo se pamti cijeli život

Daleko na sjeveroistoku nazire se i Kanchenjunga (8586 m).

Uspjeli smo!

Noćno nebo bilo je te noći vedro, obasjano bezbrojnim zvjezdama, a temperatura se spustila na -30°C i jedva smo dočekali trenutak da krenemo prema vrhu.

Iz visinskoga logora put do vrha standardnom Robertsovom rutom vodi preko južnog dijela ledenjaka Mera na snježni greben kojim se nastavlja dalje do Mera Centrala (6461 m) i dalje do najvišega vrha. Imajući u vidu neuspjele pokušaje naših prethodnika, odlučili smo se uputiti izravno prema vrhu Mera South (6065 m). Kad nam je to pošlo za rukom, pred nama je ostao još samo tehnički najzahtjevniji dio uspona – do samog vršnog grebena trebalo je ispenjati dvadesetak metara ledenoga zida nagiba 70 stupnjeva. Cepini i prednji zubi dereza tu su došli do punog izražaja. Samo dvadesetak

Na vrhu!

Himalajski vrhovi okupani suncem

minuta poslije zakoračili smo konačno na najviši vrh, Mera Peak. Nepalske zastavice koje označavaju vrh bile su gotovo potpuno zatrpane i samo je njihov mali dio virio iz snijega. Bili smo radosni i ponosni. Uspjeli smo!

Na vrhu smo se zadržali samo četvrt sata, budući da smo izgubili prilično vremena na uspon. U normalnim okolnostima uspon obično traje 4 – 5 sati, no nama je trebalo dvostruko više. Vrijeme se već toliko pogoršalo da su oblaci potpuno prekrili nebo i vrlo brzo se spustili među nas, a iz onog u kojem smo se nalazili počeo je padati snijeg. Silazak je u pravilu opasniji od uspona, no prošao je, unatoč

tome, bez većih poteškoća i do visinskog smogora uspjeli stići prije noći.

Zastavice u himalajskom snijegu

Vijest da se netko uspio domoći vrha vrlo se brzo proširila lodgevima i kharkama uzduž puta za Mera Peak. Na silasku smo susreli austrijsku televizijsku ekipu koja je pratila svojih petnaestak penjača. Poslije sam saznao da su trojica od njih po našim tragovima uspjeli doći do vrha. Žao mi je što ih nisam mogao pitati je li ih tamo dočekala hrvatska zastava koju sam zavezao za ono što je ostalo od malih nepalskih zastavica.

Vrlo zahtjevni i naporni putovi u Sloveniji

Prvi dio: Što su zahtjevni putovi

Branko Balaško, Stubičke Toplice

Sveoma zahtjevnim osiguranim penjačkim putovima upoznao se gotovo svaki planinar koji je pohodio Alpe. Čak i onaj tko ih nije upoznao kao penjač, nesumnjivo je s divljenjem gledao »čudne« planinare koji vise u stijenama nad bezdanima.

Za takve se smjerove u Sloveniji, a i u nas, udomaćio izraz »ferata«, koji potječe od talijanskog naziva via ferrata, a možemo ga doslovno prevesti kao »željezni put«. Taj naziv označava

alpski uspon osiguran klinovima, čeličnom užadi, ljestvama i sličnim pomagalima. Osnovna su obilježja takvih putova strmi tereni, okomice (pa i prevjesi) te željezna pomagala kojima se koristimo da bismo sebi olakšali uspon. Ferate je vjerojatno najbolje opisao poznati slovenski penjač i pisac Tine Mihelić: »Ferata je put na kojem planinar ne osjeća da hoda već da plazi!«

Ferate u Alpama imaju dugu tradiciju, a u posljednje su doba sve popularnije. Postale su

BRANKO BALAŠKO

Klinovi i sajla u
Turском žlebu

Put kroz stijenu Male Mojstrovke

bio gotovo nepoznat, njihov broj premašio onaj u Dolomitima, koji se smatraju domovinom ferata.

Klasične ferate u Alpama, među kojima su neke vrlo zahtjevne, osmisili su stručni graditelji i iskusni planinari. Mnoge od njih pružaju vrhunске planinarske doživljaje, pa će iskusan planinar, ako na isti vrh može doći smjerom »s rukama u džepovima« ili fera-tom, često radije izabrati teži smjer. Ferate u Dolomitima zahtjevnije su od onih u Sloveniji jer na nekim njihovim dijelovima nema nikakva osiguranja. Štoviše, nove ferate projektiraju se tako da su sve opasnije, da bi do krajnjih granica izazivale planinare na uspone po strmoglavim visinama. Ponegdje treba puzati dugim mostovima i ljestvama koje se njišu dok ispod cipela

Zahtjevan put na kojemu će planinar imati manje ili više poteškoća u penjanju, donijet će većini planinara i veliko zadovoljstvo

pravi planinarski hit i odličan turistički mamac. I doista, činjenica je da će zahtjevan put na kojemu će planinar imati manje ili više poteškoća u penjanju, bilo zbog tehničkih zahtjeva, bilo zbog duljine ture, donijeti većini planinara i veliko zadovoljstvo.

Većina ferata nastajala je zato da bi se teško pristupačni vrhovi učinili dostupnijima ili radi prestiža među planinarskim društвima, pa i narodima, a u posljednje se vrijeme takvi putovi grade i zato da bi se privukli turisti. Međutim, sve je češći prigovor da zahtjevnih i osiguranih putova ima previše i da su planine postale pretjerano dostupne.

U Evropi danas ima otprilike tisuću ferata. Samo je u Austriji, Švicarskoj i Francuskoj, dakle zemljama u kojima je pojma ferata dugo

zjape stotine metara praznine, sve kako bi se izazvalo što više adrenalina. Ipak, takvi su opasni smjerovi zapravo velika prijevara, jer pravim alpinistima nisu zanimljivi, a za ostale su penjače jednostavno preteški i preopasni.

U susjednoj Sloveniji nema naznaka da će se graditi nove ferate, a postojeći osigurani putovi u Julijskim i Kamniško-Savinjskim Alpama ubrajaju se među ljepše u Europi. Budуći da su nam razmjerno blizu, poznaje ih i mnogo hrvatskih planinara.

U Kamniško-Savinjskim Alpama zapravo nema izrazitih ferata, ali u vrlo zahtjevne ture, baš zbog nedostatka klinova, užeta i ljestava, spadaju Kopišnikova pot na Ojstricu i Kremžarjeva pot na Jezersku Kočnu, a moji su favoriti uspon na Mrzlu Goru iz Okrešlja te uspon na Grinta-

BRANKO BALŠIĆ

Kraj »zelo zahtevne poti« iz Tamara do vrha Jalovca

vec od Češke koče preko Mlinarskog sedla. U vrlo atraktivne i ne previše naporne uspone uvrstio bih još uspon preko sjevernoga grebena na Križ (Korošku Rinku) te put iz Ledina na Veliku Babu. U skupinu ferata mogu se ubrojiti i iznimno naporno priječenje Dolgoga hrbta te uspon na Tursku goru kroz Turski žleb.

U Julijskim Alpama ima mnogo napornih tura na kojima nema osiguranja ili ga ima vrlo malo, a ponajprije bih tu spomenuo prekrasne uspone iz Krnice na Škrlasticu, iz Pekla na Rjavinu, put na Vrbanove špice, uspon iz Tamara preko Kota na Jalovec, uspon sa sedla Kanje na Bavški Grintavec, stazu uza sjevernu stranu Kanjavca te slovenski smjer uspona na Mangart. Ima još mnogo smjerova i uspona koji u sebi sadrže vrtoglave užitke. Kad se govori o feratama, neizostavne su prekrasna Hanzova pot na Malu Mojstrovku, Tominškova pot na Triglav, Kopičarjeva i Hanzova pot na Prisojnik te uspon preko Plemenica na Triglav. Veoma su zanimljive i ferate koje spadaju već u talijanski dio Julijskih Alpa, kao što su usponi preko Pipanovih ljestava na Montaž te izrazito popularne Via Italiana na Mangart i Via della Vita na Vevnicu.

Kad govorimo o feratama, treba napomenuti da je samoosiguranje na penjačkim puto-

vima vaša osobna stvar, ali je više nego preporučljivo manje iskusnim planinarima. Osiguranje ne znači manje užitka – naprotiv, ono daje osjećaj veće sigurnosti i omogućava više uživanja. Nije naodmet ponoviti da za naporne planinske ture treba biti i fizički i psihički spremni, imati određeno iskustvo i svu potrebnu opremu. Osim toga, mnogo je važnija psihička stabilnost

I bez klinova i sajli vještoto savladaju najveće strmine

Put preko Plemenica jedan je od najtežih uspona na Triglav

od same fizičke kondicije. Strah od visine, tj. strah od dubine pod nama, ne može se nadoknaditi nikakvom fizičkom snagom. Zbog toga na mnogim penjačkim putovima usponi započinju izrazito teškim detaljima, kako bi svi oni koji nisu sigurni u sebe mogli pravovremeno odustati.

Osim standardne planinarske opreme, obvezni su kaciga i penjački pojас, jer nitko ne želi bliske susrete s »rolling stonesima« na alpskim putovima. I najmanji kamenčić koji pada s velike visine može vam napraviti, blago rečeno, goleme nevolje. Korisno je imati dobre planinarske cipele, ne prevrde, da biste što bolje osjetili stijenu ili klin, te rukavice, jer su čelična užad vrlo često oštećena i ruke se mogu ozbiljno ozlijediti. Svakako je dobro imati i cepin i dereze jer na tim smjerovima i u ljetnom razdoblju može biti snijega i leda.

Posljednjih sam se nekoliko godina često penjaо različitim označenim i neoznačenim

planinarskim putovima u Kamniško-Savinjskim i Julijskim Alpama, a prošloga sam ljeta u dva mjeseca prošao gotovo sve ferate, pa na neki način mogu biti objektivan u njihovu opisu. Ipak, ne zavaravam se činjenicom da će ferate koje ћу predstaviti u iduća dva broja »Hrvatskoga planinara« ispuniti baš sva očekivanja ili pogoditi »pravo« mišljenje svakog čitatelja i planinara. Svaki je put podložan osobnim ocjenama i doživljajima, pa je vrlo teško biti sasvim objektivan, no uvjeren sam da oni koji krenu nekim od tih putova neće biti razočarani.

Želite li u planini potražiti svoj mir i upoznati planinu na drugi način ili jednostavno želite napraviti korak naprijed u svojem planinarenju, onda uistinu vrijedi upoznati neke od najljepših vrlo teških alpskih planinarskih tura. Na nekim od njih imat ćete jedinstvenu priliku slušati kako tišina grmi.

U idućem broju:
Zahtjevni putovi u Kamniško-Savinjskim Alpama

Šar – legenda i bajka mog djetinjstva

Jasna Žagar, Sesvete

Uzapadnoj Makedoniji, povrh plodne nizine Pologa, a na granici s Kosovom, prostrla se planina Šar.

Samo jedan kratak pogled na planinu dovoljan je da otkrije zašto je zovu baš tako. Sva je šarena od svjetlozelenih pašnjaka i tamnozelene klekovine, razbacane na sve strane diljem mora trave, pa je onda siva na svojim stijenama i bijela od snijega u usjecima zaklonjenim od sunca. Za vedrih dana sve to zablista pod modrinom nebeskog ogrtača i kad okopni snijeg, okiti se cvjetnim ukrasima ružičastih, bijelih i plavih boja.

Sar-planina je legenda i bajka mog djetinjstva. Daleka i nestvarna, nejasna slika u mojim maštanjima, želja koju se ne usudih zaželjeti. A danas je dodirujem, nježnu i blagu, šapućem

joj tiho, molim suze radosnice da ne klize niz lice, da ne bi povrijedile njezin raskošan, monumentalnan mir.

Čovjek je ovdje od davnina krčio šumu i palio grmlje da bi dobio tlo za obradu i travnjak za ispašu. Na tlu bi ostale biljke mekih stabljika i niska rasta, pogodne za uzgoj krava i ovaca. Budući da rastu na otvorenu tlu, bez drveća, gdje uvijek ima povjetarca koji raznosi njihovu pelud, nisu upadljive ni žarko obojene. Gotovo ih ne primjećujem i kročim po njihovim mekim glavicama, a one me prihvataju nježno i ljubazno, jer preživjele su već i žed, i žarko sunce, i plamen što im je spalio lišće, i oštре zube krava i ovaca. Gdje ima vode, bujne su i sočne, na suhoj osunčanoj padini suhe su i žilave, ali ipak jestive.

JASNA ŽAGAR

Pregledni planinski travnjaci omogućavaju prekrasne vidike

Travnjak¹ može prehraniti više životinja nego bilo koja druga vrsta obraslog tla. Pa ipak je danas pust. Ili se to meni samo čini? Uvjeti za život na ovim mirnim zelenim valovima bitno su drugačiji nego u šumi. Obilje svjetla, brzo hlapljenje vode, osobito za sunčanih dana kakav je ovaj danas, osjetne razlike između dnevnih i noćnih temperatura, zbog kojih mi danju znoj ne silazi s čela, a noću drhturim od hladnoće – takve nemilosrdne klimatske prilike uveliko utječu na biljni i životinjski svijet ove nepregledne zelene planine.

Na mjestima gdje su nekad koze brstile lišće, a čovjek palio žbunje, gdje su vjetrovi i bujice odnosili zemlju, ostao je goli kamen. Osiromašeni biljni svijet povukao se u pukotine u kojima se sačuvalo malo zemlje. One pak, izložene suncu i žeđi, naučile su kako sačuvati ono malo preostale vode. Posvuda su razbacane velike cvjetne glavice kravlјaka, čiji mi trnovito nazubljeni listići bockaju prste i ruke, dok se poput djeteta prevrćem i valjam po toploj,

Na svakih je nekoliko koraka kupći zemlje što ju je kopajući podzemne hodnike svojim kratkim prednjim lopatastim nogama izrovala krtica, tražeći kukca, gujavicu ili poljskog miša.

Na travnjacima žive i mravi. Neumorno skupljaju sjemenke trave i odnose ih u podzemna spremišta ili pak čeljustima razrežu živu biljku u prenosive dijelove. Jedan pak kornjaš uživa žvačući suhi list. A u početku mi se činilo da je travnjak pust.

Iako se bliži podne, a sunce blista s jasnoga prozračnog neba, uopće nije vruće. Leden povjetarac ovija se oko mene i svu mi toplinu raznosi planinom. Radoznalost me vodi sve dalje i dalje, s brije na brije, a iza svakoga brije je novi, sve viši i sve ljepši, i svakim sam korakom bliže srcu planine. A onda se iznenada rasprostrla preda mnom, sa svim svojim vrhovima što razdiru nebo, u svoj svojoj divljini i blagoj pitomosti, plitka i duboka, velika poput diva i malena poput dlana, šarena i nježna. Samo moja. Šara. Gledamo se tako bez riječi,

Šar-planina je legenda i bajka mog djetinjstva. Daleka i nestvarna, nejasna slika u mojim maštanjima, želja koju se ne usudih zaželjeti

ukočenoj travi. Kadulja se od gubitka vode štiti dlačicama, a borovnica tvrdim kožnatim listićima. Oh, kako su joj slasne i mirisne bobice, ali jedva se primjećuju u niskim grmićima, gotovo priljubljenim uza zemlju.

Na ovim sunčanim travnjacima veće životinje rijetko borave kao stalni stanovnici. Zbog nedostatka hrane ili u nevolji doći će srna. Oprezna je i plašljiva pa će tek uvečer izaći na pašu na šumski proplanak ili livadu. Najviše ima kukaca. Skakavaca, šturaka, leptira² i njihovih ličinki. Dan je neobično tih. S vremenom na vrijeme začuje se cvrčkov sićušni cvrrr! zvrr!, a zacvrkuće i poneka ptica³.

1 Šar-planina sliči ogromnom moru trave i najveće je kompaktno područje prekriveno pašnjacima u Europi (Lukovo polje). Pašnjaci pokrivaju područje od 550 km² na visinama iznad 1700 m.

2 Šar-planina je najbogatije područje Europe po brojnosti leptira. Na planini ih živi 147 vrsta.

3 Na planini Šar živi više od 200 vrsta ptica.

Patuljak i kameniti div

JASNA ŽAGAR

Ovce su gospodarice planinskih pašnjaka na Šari

bez glasa, s potpunim razumijevanjem. Prolaze minute, pretvaraju se u sate i nemilosrdno me tjeraju na povratak. Natrag na pašnjak, na kojem doživjeh novo iznenađenje, novu sreću i novu ljubav.

Šara je poznata po katunskom stočarstvu. Dolazili su na nju stočari s Kosova i iz Makedonije, s Pologa i Skopskog polja, pa čak i s Ovčjeg polja i iz okolice Kumanova. Stado ovaca koje žurno prelijeće pašnjakom u potrazi za hranom i vodom ipak me je iznenadilo svojom veličinom i toplinom. Ispreplećemo se međusobno, cupkam i poskakujem čas pred njima, čas iza njih. Razdragano im tepam, a one mi mekeću i zvone čarobnim zvončićima, od čjeg zvona zvoni cijeli proplanak.

Iako je stado začas ostalo iza mene, zvon zvončića i dalje mi dodiruje uši. Raznosi ga povjetarac s brijega na brijeg, a jeka ga vrati u dolinu. Sve je tiši i tiši, pa se stopi onda sa zvonom nekoga drugog stada. Jedna koza žurno lomi strminu loveći stado ovaca što se zavuklo u hladovinu zelene smreke. Od uljeza ih štiti snažan i hrabar pas šarplaninac⁴ nepovjерljiva pogleda. Ne boji se taj ni medvjeda ni vučjeg čopora. Surovi životni uvjeti učinili su ga izdržljivim, baš kao i pastira što ga iz sjene promatra budnim okom. Štapom podupire breme godina što mu je povilo leda. Sve životne

nedaće jasno se ocrtaju na preplanulom mulicu i u umornim očima. Kao mladić, služio je Redžepi dvije godine vojsku u Zagrebu. Zablištaše mu odjednom besjajne oči, a osmijeh proviri kroza sijedu bradu. Na pitanja hoće li opet doći u Zagreb ili kakav je život u planini, samo mahne rukom i ode dalje. Selo Šipkovica⁵ cijeli je njegov svijet. Stado runastih ovčica, dvije-tri koze i pas.

I tako, korak za korakom, stigla je noć. Oblak je prekrio mjesec i zvijezde, a potpuna tama spustila se na planinu. Sitnim korakom i s poštovanjem u srcu zavlaćim se pod njezine skute. Čini mi se još većom, još tišom, još moćnijom. Šum vode kao da grmi kroz noć. Sa zebnjom u srcu sjetih se majušnog skakavca, šarenog leptirića, rudlave ovčice, narogušenog psa, Redžepija i njegovih koza.

Život je to kakav ne poznajem. Iskrenost su to i jednostavnost kakve ne poznajem. Ali znam da su me planina i njezini ljudi učinili boljom, nježnijom i osjećajnijom. I znam da me je ova divlja i pitoma planina naučila cijeniti vrijednost ljudi koji su dotaknuli moj život.

4 Matična zemlja šarplaninaca je Makedonija. Potječe od ilirskog ovčara sa starog Orijenta.

5 Selo Šipkovica najviše je naseljeno mjesto u Republici Makedoniji.

Iz planinarskog mozaika

Uspomena na planinarenje s kardinalom Franjom Kuharićem

vlč. Blaž Tota, Varaždin

»Priroda zove« – napisao je u naslovu svoje knjige pisac dr. T. Toth. Mi planinari imamo sličan moto: Vrhunci zovu! Zaista, zovu i fizički i duhovno. Što je zapravo onaj najdublji zov naše ljudske naravi? Što vječno tražimo i koje se čežnje ne možemo odreći? Čežnje za srećom, puninom... svega što čini »puninu«... pune zrelosti osobe.

Ovo neće biti predavanje, već samo uvod u jedan moj planinarski doživljaj. Uvijek me je ljutilo kad planinari upotrebljavaju izraz – »osvojili smo«. Tko koga i što osvaja – planine nas ili mi njih? Zašto imaju tu moć, rekao bih kao planinar, jaču od svega, u čistoj, izvornoj prirodi? Planinari ispočetka možda idu u planinu iz športa, radi zdravlja, mnogi možda i radi trofeja, osvajanja ciljeva. Idu isprva možda samo radi fizičke i psihičke afirmacije. No, većina i nehotice ide dalje: jednostavno ih s vremenom obuzmu planine, gorda ljepota, čistoća, mir, tišina koja govori najdublje istine života. Planine otvaraju oči, srca i uši duše, koje slušaju tajni govor prirode i njezinoga Stvoritelja. I na kraju moramo iskreno reći da planine osvoje nas. Mi osjetimo polako i sve jače da je tamo Netko Drugi, kojeg se lakše čuje i vidi u praiskonskoj prirodi. Osjetimo »dodir Neba«, kako stoji u naslovu knjige Darka Berljaka, vođe mnogih uspona na himalajske vrhove.

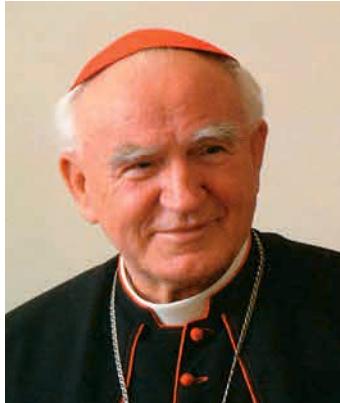
Jedan od najtežih i najljepših izleta u Julijanske Alpe bio mi je izlet s nadbiskupom kardinalom Kuharićem, kad smo »Jubilejnom poti«, s Vršića, preko Malog i Velikog Prisojnika, kroz Mlinarice isli na Pogačnikov dom, gdje smo

spavali. Drugi smo dan uzeli lakši plan, razumije se, zbog umora, i otišli samo na Križ, da nadbiskup vidi lijepa Kriška jezera. Kad smo se spustili s Križa, popeli smo se i na Stenar.

Bilo je maglovito jutro, u dolinama oblaci kao ovče runo, a vrhunac Stenara u suncu. Sjene naših tijela vidjele su se na gustoj magli ispod nas i magla je bila jedna veličanstvena duga svih boja, jer se počelo vedriti od strane triglavskoga spleteta. Prvi je put doživio ono što Nijemci zovu Gespenst (sablast), pojavu koja se u nas zove gloria. To su divovske veličine našeg stasa i oblika, projicirane na gustu maglu. Mahali smo rukama, dovikivali, rukovali se kao neki prividni duhovni divovi, leteći u oblacima.

Nažalost, fotografije su otišle s pokojnim prijateljem Božom – o kojem sam već pisao, a koji mi je bio najčešći pratilac u najvišim vrhovima Europe. Šteta, iako te čudesne fantastične slike nisu mogle dočarati doživljaj.

Silazeći sa Stenara na prijevoj – križanje za uspon na Bavški Gamsovec – ili kroz Rušje dolje za Aljažev dom, stajali smo kao ukopani na stazi pokraj stada kozoroga, koji su mirno, nesmetano pasli finu, malo vlažnu travu. U međuvremenu se potpuno razvedrilo i otvorio se zastor oblaka prema Triglavu i cijelom vijencu, sve do Lepog Špičja i prema zapadu do Jalovca i Mangarta. Vrhunci su zasjali u suncu, okupani kišom, a vidici poslije kiše su najčišći. U dolinama je i dalje sve bilo u magli. Nadbiskup je stao i bez riječi gledao pred sebe. Bio je to još jači doživljaj od prijašnjega. Moji kolege htjeli

su još ići na Gamsovec, no nadbiskupu je bilo dosta. Gospodin dekan Slaviček rekao mi je da ostanem s nadbiskupom i da pričekamo dok se oni vrate za sat, sat i pol. Nadbiskup nije ni čuo, ni znao o čemu razgovaramo. Upijao je pogledom ljepote otkrivene prema Triglavu što strši najviše iznad magle, te je izgledao još viši. U daljini su se opet vidjele i fantastično izrezbarene stijene od Kredarice do Malog Triglava, koje su dopunjavale doživljaj.

– Što je ono? – bilo je sve što je rekao.

– Triglav! – rekao sam.

Zašutio je i ostao zadivljen, uvučen u ljepote i »nestao« ili, rekao bih, otišao u ekstazu. Najmanje pola sata pustio sam ga na miru. Morao sam ga prodrmati da se »probudi«. Trgnuo se i, još uvijek malo odsutan, rekao: »Što je? Gdje smo?«

– Tu, čekamo da se vrate ostali – rekao sam.

Kad je potpuno došao k sebi citirao sam mu što piše na spomen-ploči Valentinu Vodniku ispod Triglava:

»*Sklad na skladu se zdviguje,
golih verhov kamni zid.
Večni Mojster vkaže
prid zidar se les' učit.*«

Vodnik je slovenski pjesnik i svećenik (Vodnikov dom iznad Velikoga polja). Njegova je fotografija još danas u domu.

– Gdje ste bili? – pitao sam tada nadbiskupa. – Prošlo je više od trideset minuta.

Malo me je čudno pogledao i rekao: Pogodi!

– Znam – probao sam jednom to što vi sada.

– Jeste li nešto mislili?

– Hm, ne znam, možda je nešto iz Svetog pisma bilo posljednje čega se sjećam u glavi!

– Što?

– Ajde pogodi.

Razmišljaо sam... Bit će nešto u vezi s vizijom koja ga je začarala.

– Možda iz knjige Starog saveza iz Knjige Mudrih izreka. Tekst glasi po prilici ovako: »Bila sam s njim kad je Bog stvarao nebesa i zemlju. Igrala sam se pred njim veseljeći se djeci ljudskoj. I kad je razmještao gore, stavljao granice moru...«

– Pogodio si – rekao je nadbiskup. – Vidiš, ovdje se mašta Stvoritelja svih ljepota najviše razigrala i ovaj me je pogled ponio u dosad nepoznato. Ovo me svega obuzelo!

E, da, dragi prijatelji planinari, koliko smo puta bili obuzeti, osvojeni? Dajmo se osvojiti, predajmo se Izvoru svih ljepota, magnetu koji kroz njih privlači naša srca! No, planine imaju svoje zahtjeve i uvjete. Evo lijepog zapisa na velikom kamenom bloku ispod Kamniškog sedla blizu kolibice koju zovu »Pastirci«: »*Do prvih obronkov se zaganja morala doline. Zakoni gora so drugačni, preprosti in strogi. Viharji in mraz nam kujejo voljo. Zahtevaju stene natancnost, odpoved in skromnost. Tega več očitno ne rabi dolina. A brez teh navad srca in naših gora mi resnično ne bi mogli živeti.*«

Želim sada malo podsjetiti na nešto iz životisa pokojnog pape Ivana Pavla II. U filmu koji smo gledali o njegovu životu vidjeli smo ga kao planinara i skijaša zaljubljenog u prirodu. Priroda je prva knjiga koju je napisao Bog Stvoritelj. Iz te je knjige ljudski rod učio još i prije nego je došla punina objave u Isusu Kristu. I u prirodi, Bog je utisnuo svoje Biće koje je Ljubav, Dobrota, Milosrđe, Ljepota. I priroda i

Sedam triglavskih jezera – sedam prekrasnih mesta

objava, objavljenje istine, osvojile su papino srce još kao mladiću. Razumljivo je da je kao moto života uzeo »Totus tuus« – sav za Boga – sav za ljude. Jedan te isti Duh koji ispunjava svemir čini uvijek sve dobro u svima. Darovi su raznovrsni, ali svi čine kompletну osobu koja može doći do punine i mjere Kristove. Mnogo rasvjetljenja i snage za žrtvu svoga života, za sav svijet, dobio je, kako je i sam znao reći, u planinama, kao planinar. To planinari najbolje razumiju. Nije li malo zatajno ne pisati i o tome, o velikom papi ljubitelju Boga, prirode i ljudi?

Ova mu je misao ili tvrdnja u jednom govoru bila naglašena: »Samo čovjek koji ljubi svim srcem Boga, može i svim srcem ljubiti i njegova stvorenja i krunu stvorenja – njegovu sliku – čovjeka.« Dodao je da je žalosno što ta najljepša slika Boga može postati najnagrđenija, tj. pokvareni čovjek.

U »Hrvatskom planinaru« od svibnja 2006. u lijepom članku napisao je Mirko Belavić: »Zašto volim planinu?« i citirao moju misao iz ranijeg članka o duhovnosti planinarstva: »Mnogo putova vodi k Bogu, a jedan je od njih kroz planine.« I on je dakle ponavljao ono što

su rekli pokojni papa Ivan Pavao II, naš nadbiskup Kuharić i mnogi planinari koji tvrde da su i Boga i najbolje prijatelje sreli i susretli u susretima na planinama. Papa Ivan Pavao II često je govorio da je već kao mladić, gledajući trpljenja, osobito Židova u Poljskoj za vrijeme Hitlerova režima, naučio suosjećati i pomagati uz veliki rizik. U planinarskim izletima, na vrhuncima, zaljubio se u gorde božanske ljepote, utisnute u prirodu, koje se najljepše vide s visokih vrhunaca. Zaljubio se u Stvoritelja svih ljepota. Skupljao je kao pčele med duhovna bogatstva koja je dijelio cijelom svijetu. Kao vrhovni svećenik crpio je iz nedokućivoga, neiscrpljivoga bogatstva božanskog života u izobilju i rasipno darivao dalje cijelom ljudskom rodu do smrti.

Rado bih spomenuo još jednog papu planinara koji je bio i penjač alpinist, a to je papa Pio XI., koji je bio i na vrhu Europe, Mont Blancu. O tome drugi puta.

Priroda pruža svoje najdragocjenije darove samo onome koji je poštaje i voli. Za mene su ipak najdragocjenije ljepote bregova koje me podsjećaju na vječnost.

Lastovo – planinarenje uz miris mora

Damir Bajs, Zagreb

Kad me je prije nekoliko godina put natio u Komižu na otoku Visu, dočekao me miris južnog voća, mediteranskog bilja i toploga juga. Zato sam nestropljivo očekivao što će me dočekati na Lastovu. Dogodilo se isto, samo je sve bilo mirnije od mirne Komiže, a mirisi mirisniji i od hvarske lavande.

Lastovo me je dočekalo uspavano. Ponekad se za neko mjesto slikovito kaže da je u njemu vrijeme stalo. Na Lastovu to zaista jest tako. Gradskom čovjeku koji se ovdje nađe nameće se brojne zamisli o tome što bi sve trebalo napraviti da se otok probudi, promijeni izgled, živne, osvremeni. No, na kraju boravka sam shvatio: ništa. Ili gotovo ništa.

Ovo »gotovo« odnosi se na čišćenje smeća, kojeg ima na mnogim mjestima na otoku. Nešto ga je nanjelo jugo, a nešto ljudska ruka koja ne

poštuje prirodu oko sebe, premda joj život znači.

Dodao bih i malo više dječjeg smijeha, jer što će se dogoditi kad nepovratno, malopomalo, ode 800 preostalih stanovnika? Ostat će more, kuće, fumari na njima, pusta polja, skrivene luke, ali i prazna duša.

Lastovo je možda posljednja oaza Mediterana, Jadrana kakvog su živjeli naši pradjedovi i kakav drugdje nepovratno nestaje. Uistinu, trebalo bi sačuvati taj biser hrvatskog Jadrana, naš najjužniji naseljeni otok i njegov broj 46. Lastovo okružuje 46 otočića i hridi, a na njemu je 46 brežuljaka, 46 polja i dolova i 46 crkvica. Sva je sreća da barem stanovnika ima dvadesetak puta više.

Za činjenicu da je Lastovo sačuvano, moramo, kakvog li apsurda, zahvaliti onoj istoj

DARKO BULIGA

Hum (415 m) – najviši vrh Lastova

Uvala Zaklopatica i dio obale s vrha Sozinja

vojsci koja nam je prije petnaestak godina nanijela toliko zla. Tadašnji je režim zabranjivao turistima dolazak na otok, osobito strancima. Lastovsko je otočje u rujnu prošle godine proglašeno parkom prirode – jedanaestim u nas, što dokazuje da Hrvatska računa na to otočje kao na dio svoje turističke ponude i želi ga sačuvati kao vrijedan prirodni dragulj. Ukupna je površina Parka 195 km². Od toga je 52 km² kopna, a 143 km² zaštićenog mora.

Posljednjih su godina planinari sve brojniji gosti na Lastovu. Hrvatski planinarski savez uvrstio je vrh Sozanj (231 m) u Hrvatsku planinarsku obilaznicu i na njemu postavio metalni žig, što je dobar poziv za izlet na taj udaljeni i malo poznati otok.

Jednodnevni posjet Soznu bio bi preskup i zato se na otoku treba zadržati nekoliko dana. Za tri dana, koliko sam planirao ostati na Lastovu, ponio sam spavaču vreću, onu platenetu, što teži samo tri kilograma. Iskrcao sam se u jedinoj trajektnoj luci, Ublima, u kojoj je samo nekoliko kuća. Odmor od puta ionako mi nije bio potreban: komforan trajekt, dobra kavica i ručak iz ruksaka bili su mi dovoljni. Iskrcavši se, odmah sam se uputio sprati sa sebe

Lastovo okružuje 46 otočića i hridi, a na njemu je 46 brežuljaka, 46 polja i dolova i 46 crkvica. Najviši vrh je Hum, no za planinare je najznačajniji vrh Sozanj

prašinu od puta. Iako plaža nije nešto osobito, svježa voda i toplo sunce svakoga će omamiti.

Prenoćio sam uz plažu. Zrikavci su bili nemorni, ali mi je unatoč tome jutro brzo došlo jer sam za razliku od njih ipak bio umoran. Krenuo sam pješice na Hum (415 m), najviši vrh otoka, isprva cestom za mjesto Lastovo i potom desno, dobrom makadamskom cestom. Sreća mi se osmjehnula već nakon sat vremena, kad mi je stao jedan mještanin u starom autu bez registracijskih tablica. »Što će meni tablice za ovaj mali otok?« kazao je. Prevezao me je dijelom puta što vodi jugozapadnim dijelom otoka prema nekadašnjoj vojarni. Posljednjih dvadesetak minuta do vrha, na kojem su heliodrom i repetitor, prošao sam pješice.

Vidici su svakim korakom bili sve širi. Talijanska se obala nije vidjela zbog izmaglice, no zato se lijepo vidjela obala Lastova sve do Skrivene luke, mojega cilja za taj dan. Na Humu se zna zateći i protupožarni motritelj. Da je potreban, dokazuje opožareni dio otoka, na kojem se priroda sporo obnavlja. Ožiljci na okolišu ostaju godinama vidljivi.

S Huma sam se spustio do Skrivene luke, uvale s nekoliko razdvojenih kuća i prilično nepristupačnom plažom. Najbolje su prošli talijanski nautičari, koji su se s nekoliko jedrilica usidrili pedesetak metara od obale i tako izbjegli kamenitu obalu kojom se silazi u more. Na drugoj strani uvale nalazi se rt Struga i na njemu svjetionik iz davne 1839. Jedan je od najstarijih na cijelom Jadranu.

Sljedeći sam se dan namjeravao domoći mjesta Lastova, najvećega naselja na otoku, i popeti se na vrh Sozanj koji često posjećuju obični turisti i izletnici. Do Lastova sam se povezao minibusom talijanskih turista. Putem se lijepo vide mnoga mala polja i dolovi okruženi brdima. Cijeli pejzaž djeluje brdovito, kao da sam negdje na kontinentu. Mjesto nije uza samu obalu nego se nalazi na obroncima jednog od tih brda i većim je dijelom okrenuto prema unutrašnjosti. Gotovo su sve kuće od kamena i odaju onaj stari mediteranski duh. Posebno se

ističu dimnjaci, »fumari«, koji su bili svojevrsni statusni simboli. Bogatije obitelji imale su ljepše i veće fumare.

Radi lijepog vidika na cijelo mjesto, treba malo »planinariti« starim kamenim skalinama do prostrane zaravni kraj župne crkve sv. Kuzme i Damjana iz 15. stoljeća. Na zaravni se odvijao sav društveni život mjesta, napose prije i poslije svete mise. Protegnemo li noge još malo, mogli bismo se popeti do Kaštela, kamene utvrde iz 16. stoljeća, koja danas ima sasvim praktičnu namjenu – služi kao meteorološka postaja.

Biti na Lastovu a ne otići na vrh Sozanj bio bi za svakog planinara velik propust. Do početka puta na taj 231 m visok vrh dolazi se cestom što od Lastova vodi prema Ublima i na četvrtom kilometru, kod stočarske farme, skreće u mjeru sjevera. Na Sozanj se stiže markiranim stazom za tridesetak minuta. S vrha se pruža nezaboravan vidik, a naročito je lijep prema sjeverozapadu i jugozapadu. Vidi se od otoka Visa i Korčule pa do poluotoka Pelješca. A tek prema istoku, na uvalu Zaklopaticu i dio mjesta Lastova! Nezaboravno i nezaobilazno.

Planinari i izletnici, a i pustolovi svih vrsta, ne bi smjeli propustiti vidjeti i doživjeti Lastovo. Taj divan kutak našeg primorja, sada park prirode, to nesumnjivo zasluguje.

Sjeverozapadni dio Lastova

Umor i iscrpljenost u planini

dr. Dario Švajda, Požega

Prilikom hodanja po planini moramo dobro poznavati svoje mogućnosti i nikada ih ne smijemo precijeniti. Pretjeramo li, možemo se dovesti u vrlo opasna stanja koja naše planinarenje mogu pretvoriti u tragediju.

Umor

Veliko tjelesno opterećenje kakvo iziskuje planinarenje izaziva umor. Brzina umaranja uvelike ovisi o postignutom stupnju tjelesne treniranosti. Pojava umora upozorava da su gotovo potpuno istrošene energetske rezerve u tijelu i da više nema mnogo energije za momak, mišiće i ostale organske sustave.

Znakovi umora jesu:

- gubitak snage i bolovi u mišićima
- pad motivacije
- poremećaj koordinacije i ravnoteže
- smanjena sposobnost opažanja
- otežano disanje, zaduha
- lutanje srca.

Postupak za suzbijanje umora:

- neodložan odmor
- topli, zaslđeni i zasoljeni napitci i lako probavljiva hrana (čokolada, voće i sl.)
- zaštita od hladnoće i ugrijavanje
- masaža napetog mišića
- polagan silazak s planine.

Znaci umora su korisno upozorenje. Ako ih zanemarimo i dalje nastavimo naprezanje, može nastati potpun slom tjelesnih funkcija, koji se očituje iscrpljenošću.

Iscrpljenost

Iscrpljenost je posljednji stadij umora, koji nastaje kada su posve istrošene tjelesne rezerve. Čovjek je potpuno nesposoban nastaviti bilo kakav tjelesni ili intelektualni rad.

Dopingom ili u izvanrednoj situaciji, kakva je, recimo, neposredna životna opasnost, možemo sve tjelesne rezerve istrošiti do te mjere da nastane potpuna iscrpljenost. Tada je za oporavak potrebno dulje razdoblje, a moguć je i smrtni ishod.

Stadiji iscrpljenosti (po Schwartzenbachu) su ovi:

- Stadij podočnjaka: osoba je koncentrirana više na svoj tjelesni napor nego na sebe samu.
 - Stadij razdražljivosti: bezazleni slučajevi izazivaju bezrazložnu svađu s prijateljima.
 - Stadij debelog vojnika: osoba maršira monotonu naprijed, pri čemu ne nalazi najudobniji i najsigurniji put.
 - Aleluja stadij: neuračunljivo ponašanje bez ikakvog smisla i logike, zaboravlja sigurnosne mjere, odbacuje dijelove opreme.
- Iscrpljenost se pokazuje sniženim pragom osjećaja za bol, pospanošću (do gubitka svijesti), grčevima u mišićima i drhtanjem mišića, ubrzanim disanjem, jako ubrzanim pulsom i padom krvnog tlaka.

Mjere za postupanje u slučaju iscrpljenosti:

- stalan nadzor bolesnika i održavanje budnosti (nema spavanja!)
- topli i zaslđeni napitci; dolaze u obzir i zasoljeni topli napitci
- zaštita od hladnoće i ugrijavanje
- zbrinjavanje ozljeda, ako ih ima
- postavljanje u odgovarajući transportni položaj
- kod gubitka svijesti, ali očuvanog disanja, postavljanje u bočni ležeći položaj

Iscrpljenost predstavlja vrlo veliku opasnost po život i u planini je treba vrlo ozbiljno shvatiti.

Medvednica – park ili...

prof. dr. Željko Poljak, Zagreb

Neka blista šuma čista!

Spravom bi se nekim zagrebačkim građanima moglo postaviti pitanje smatraju li Medvednicu smetlištem, premda je odlukom Hrvatskog sabora prije četvrt stoljeća (1981. godine) i službeno postala parkom prirode.

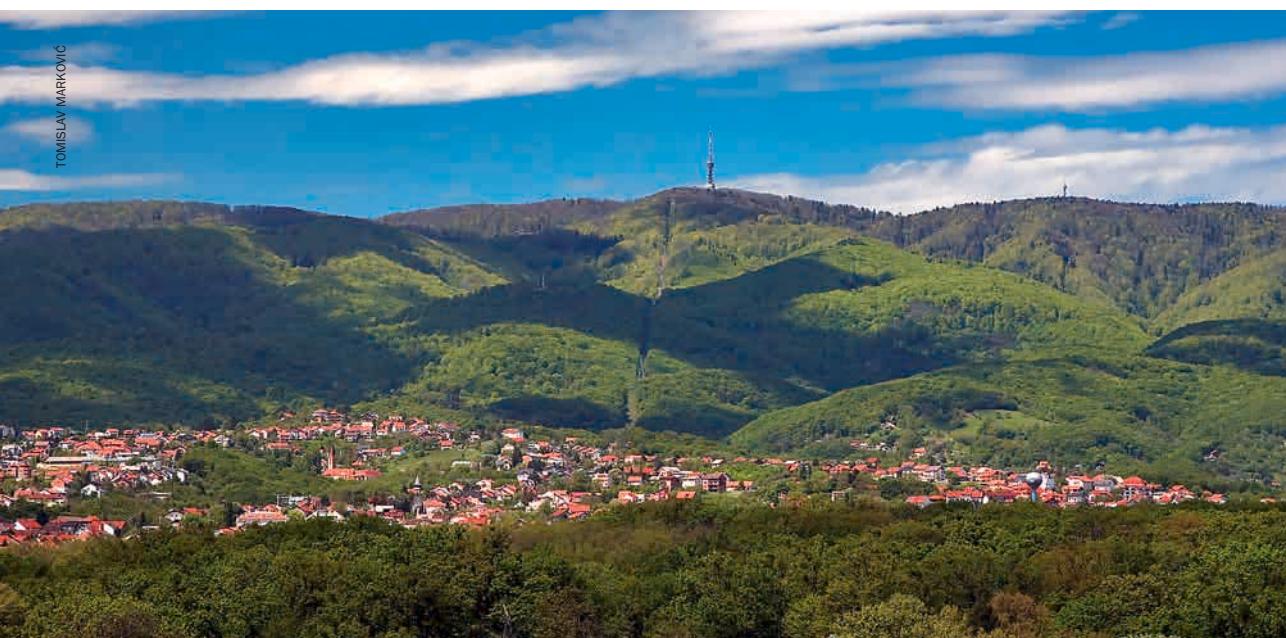
Borba planinara za zaštitu Medvednice traje već više od jednog stoljeća. U početku je planini ponajviše prijetila pretjerana sječa šume, protiv koje su planinari stalno i ogorčeno prosvjedovali, no danas je stanje drugačije, glavni su neprijatelji Medvednice – stanovnici grada Zagreba!

Zanimljivo je da su najviše na udaru gorski potoci, koji su postali omiljeno odlagalište starih štednjaka i hladnjaka. Nisu pomogli ni betonski rubnici uz cestu na Ponikvama, jer su vozači kamiona pronašli nove putove kako svoje smeće istovariti u šumi.

O kakvim je količinama riječ govori ovih nekoliko brojčanih podataka. Godine 2003., s područja od samo 2300 kvadratnih metara, uz

stazu od Mikulića do doma »Risnjak«, odvezeno je 280 tona tehničkog otpada, od čega dvije tone opasnoga (čišćenje je organizirao PP Medvednica, a financiralo tadašnje Ministarstvo zaštite okoliša). U samo jednoj akciji »Neka blista šuma čista«, koju je vodila uprava Parka uz finansijsku potporu USAID-a, sudjelovalo je 200 ljudi i odvezeno je 300 kubičnih metara smeća. Park prirode je 2005. organizirao akciju izvlačenja olupina automobila i osta-log metalnog otpada u suradnji s Autoblicom, tvrtkom CIOS, Hrvatskim šumama, lovačkim udrušama, vatrogasnim društvima i, dakako, planinarima dobrovoljcima.

Zanimljiva je i akcija Gradskog ureda za zdravlje i socijalnu skrb, koji već nekoliko godina organizira akciju »Nezaposleni čiste Medvednicu«. U njoj sudjeluju nezaposleni s burze rada te na taj način pridonose općem dobru umjesto da kod kuće sjede besposleni. Lani je samo do početka jeseni bilo desetak akcija čišćenja Medvednice, no ako danas pro-

ALAN ČAPLAR

Planinarski put po vršnom dijelu Medvednice

đete bilo kojom planinskom stazom, naići ćete na nove otpatke.

Za razliku od planinara, nedjeljni izletnici kao da se natječu tko će usput na planinarskoj stazi ostaviti više otpadaka, najčešće plastičnu ambalažu i plastične boce. U kulturnom svijetu odavna vrijedi pravilo: Svoje smeće nosi s planine sa sobom!

Osim toga, ekološki neobrazovani izletnici na putu po planini beru cvijeće misleći kako je to romantično. Tako je možda bilo u prošlim stoljećima, no danas znamo da ubrati cvijet znači ubiti cvijet. Branje cvijeća zapravo je puka sebičnost: hoću cvijet samo za sebe, baš me briga za druge! I tako naša planina umjesto cvjetnoga parka postaje odlagalište otpada.

Ekolozi znaju da je mnogo lakše utjecati na mlade ljude pa stoga svake godine za Svjetski dan čistih planina – 26. rujna – pozivaju najmlađe stanovnike grada u akciju čišćenja naše Medvednice. Tako su i 2006. godine Komisija za zaštitu prirode Hrvatskoga planinarskog saveza, Središnjica eko-patrola i ICK Susedgrad organizirali na taj dan čišćenje staza i potoka na Medvednici, a pridružio im se i Park prirode koji je osigurao vreće, rukavice i odvoz vreća na deponij. Svi oni na taj način daju najbolju poduku ekološki »nepismenim« građanima koji ih susreću na gorskim stazama. I danas se prepričava zgoda s jednog izleta zagrebačkih planinara na Triglav, kad su na usponu sreli predsjednika slovenske države kako u društvu s istomišljenicima skuplja u vreću otpatke što su ih ostavili nemarni izletnici, te tako daje prolaznicima živu lekciju o tome kako se voli svoja zemlja.

Kaže se da su šume na Medvednici pluća grada Zagreba, pa ako je to točno, čuvajmo pluća da ne obole zbog našega nemara i obijesti. UIAA je iznenadio svijet nekim svojim preporukama koje iz temelja mijenjaju odnos prema planinskoj prirodi. Tako je, na primjer, preporučio da se u visinskom području prestanu graditi planinarske kuće, a da se u postojećima smanji komfor, kako bi se posjetitelje odvratilo od dužeg boravka. Drugim riječima, kuće treba graditi u podnožju, tako da budu polazište, a ne cilj izleta.

Naša Medvednica, kao i priroda u svijetu uopće, stalno je na udaru civilizacije, koja nemilice prodire u posljednje sačuvane prirodne oaze. Posljedice su brojne. Tako na primjer gorski izvori, nekoć poznati po zdravoj planinskoj vodi, danas kvalitetom zaostaju za vodom iz gradskoga vodovoda. Sami smo tome krivi i, kako kažu stručnjaci, siječemo granu na kojoj sjedimo.

Poznato je da je teško mijenjati usvojene navike i zato ljubitelji čiste prirode – planinari i ekolozi – svoja nastojanja više usmjeravaju na mlade ljude, planinarske škole i školsku djecu, čime postižu zanimljiv efekt: umjesto da roditelji ekološki odgajaju svoju djecu, djeca utječu na roditelje!

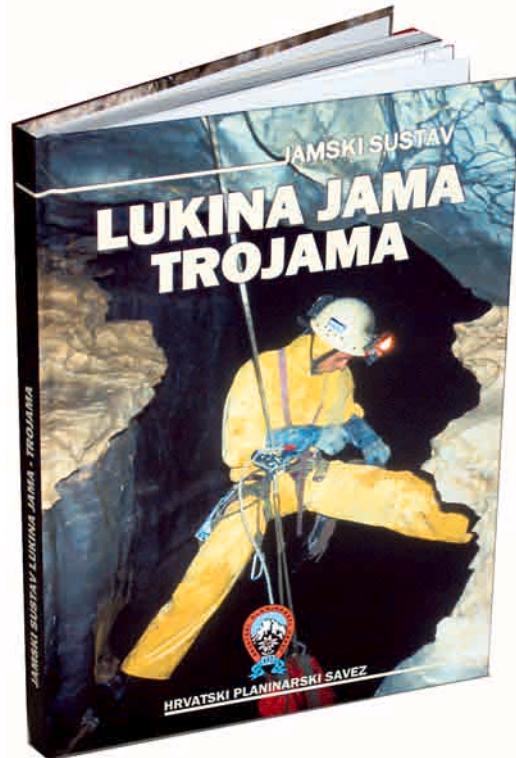
NEKADA I »DOSEGnuti DNO« ZNAČI OSTVARITI VRHUNSKI PODVIG

(O novoj knjizi »Jamski sustav Lukina jama - Trojama«)

Teško je i nezahvalno u planinarstvu odmjeravati vrijednost bilo kojeg uspjeha i uspoređivati vrhunske dosege bilo koje vrste jer je svako ostvarenje drugačije, jedinstveno i jer je svako postignuto u specifičnim uvjetima i okolnostima. No ipak, ako bi trebalo izdvajati najveća ostvarenja koja su proslavila Hrvatsku i HPS u svijetu, onda bi se među njima pri samome vrhu zasigurno našlo istraživanje Lukine jame na sjevernom Velebitu 1993., 1994. i 1995. godine. Spuštanje hrvatskih speleologa u Lukinu jamu bilo je senzacija kakva se, zbog mnogo razloga, više ne može ponoviti.

Ovog će se ljeta navršiti 15. obljetnica od dana kada su slovački speleolozi u području Hajdučkih kukova na sjevernom Velebitu naišli na otvor jame koju su provalili Manual. Dotad najdublja poznata jama u Hrvatskoj bila je Stara Škola na Biokovu, čija je dubina od 576 metara dva i pol puta manja od dubine Lukine jame. U početku se, dakako, nije znalo da će se istraživanje još jedne od brojnih jama skrivenih u krševitom bespuću Hajdučkih kukova u idućim godinama pretvoriti u uzbudljivo prodiranje do neslućenih dubina, a oduševljenje nekolicine speleologa prerasti u nacionalnu euforiju, u tim danima toliko potrebnu mlađoj hrvatskoj državi. No, vrijednost tog uspjeha tim je veća ako znamo da dosezanje najveće dubine u Hrvatskoj nije bio jedini uspjeh speleologa – na dnu su pronađena oba sifonska jezera, snimljen je televizijskom kamerom kvalitetan video-materijal, prvi je put pronađena endemična pijavica koja živi samo u podzemlju Velebita, a stručni biološki, hidrogeološki, geološki i razni drugi rezultati obogatili su znanost novim spoznajama o Velebitu.

Kao svojevrsna kruna i rezime istraživanja, u izdanju Hrvatskog planinarskog saveza izšla je u travnju ove godine dugo brižljivo pripremana i bogato ilustrirana knjiga pod naslovom »Jamski sustav Lukina jama – Trojama«. Na stranicama te knjige po prvi put su na jednom mjestu sabrani i na stručno-popularan način predstavljeni rezultati istraživanja Lukine jame i oduševljenje koje je pratilo spuštanje u dubinu. Ova knjiga je nagrada, uspomena i zahvala onima koji su se u jamu spuštali, sudjelovali u logorima ili na bilo koji način doprinijeli uspjehu istraži-

vanja, ali je istodobno i vrlo atraktivna knjiga koja će pitkošću teksta, ljepotom i preglednošću slika te jednostavnosti prezentacije podataka oduševiti svakoga kome se nađe u rukama.

Knjiga je tvrdo ukoričena i šivana, format joj je 24×17 cm, a ima 139 stranica. Taj opseg nije odabran slučajno, već je to na lukav i dopadljiv način broj stranica povezan s dubinom jame. Naime, od višeg ulaza Trojama do dna jamskog sustava Lukina jama – Trojama visinska razlika je 1392 metra, a paginacija (oznake stranica) u ovoj knjizi u koracima od 10 metara (= 1 stranica) prati spuštanje ilustriranog speleologa niz marginu knjige i završava upravo tamo dokle su dospjeli junaci ove knjige – na dnu jame.

Još je nekoliko pojedinosti koji ovu knjigu čine vrlo posebnom i jedinstvenom. Prije svega, zanimljivo

Spuštanje u neslućene dubine Lukine jame

BRANKO JALŽIĆ

je – unatoč tome što Hrvatska kao zemlja u području dinarskoga krša obiluje speleološkim objektima, a vrhunski speleološki rezultati hrvatskih speleologa već su desetljećima poznati širom svijeta – da je upravo ova knjiga prva monografska knjiga o nekom speleološkom objektu u Hrvatskoj (!). Bilo je dosad raznih prikaza manjih speleoloških objekata, no bile su to redom tek manje brošure, opremljene uvijek mnogo manjim brojem slika. U odnosu na te publikacije, ali i druge monografije koje se ne bave speleološkom tematikom ova je knjiga raskošno opremljena. Uzme li se još k tome u obzir činjenica da je u vrlo teškim uvjetima istraživanja, u mračnoj i vlažnoj jami koja ne obiluje špiljskim nakitom, i najiskusnijim speleofotografima vrlo teško snimiti slike koje će imati ne samo dokumentarnu već i umjetničku vrijednost, koje će iz jame donijeti i mnogo više od daška njezine ljepote, onda će tim fascinantnija biti grafička ljepota ove knjige. Ona zahvaljujući dobrom tisku i kvalitetnoj pripremi nadmašuje i mnoge monografije o područjima koja je neusporedivo lakše dočarati fotografijom.

Ova knjiga je jedinstvena i po brojnosti autora – tekstove objavljene u knjizi pisalo je ukupno 11 autora (od kojih jedan iz inozemstva – Branislav Šmida, voditelj slovačke ekipe istraživača), a fotografije potpisuje čak dvadesetak autora. Knjigu su uredili voditelj istraživanja Lukine jame Branko Jalžić (glavni urednik),

Prepotis u Lukinoj jami

jani dosegnutu je rasudjena karlovačkih speleologa dubina od 472 m.

Ovi stajici uspjeli potaknuli su hrvatske speleologe da iduće, 1995. godine organiziraju nova istraživanja. Organizator istraživanja bila je ponovno KS HPS, a voda Branko Jalžić. No, vremenske prilike u 1995. bile su mnogo nepovoljnije nego prethodnih godina. U Lukinoj jami to je naročito došlo do izražaja, jer je snijega u njoj bilo do dubine od 600 m, a u gornjim dijelovima, na eksem je mjestima trebalo praviti prave snježne pritce. Osim toga, plamirano ronjenje na dnu je izostalo jer je u predvremenu jedan od lanjskih conflaca, koji se pripremao za ovo ronjenje – Zoran Stipetić – Patak – nestreljivo slatljivo poginuo testirajući novu ronilačku odjeću. Na ekspediciji u Lukinoj jami '95 dosegнуto je dno jame i prikupljen biološki materijal, no novih značajnijih otkrića nije bilo. Budući da je razina vode u sifonima na dnu bila oko 1 m niže nego prethodnih godina, zamjećeno je da voda otječe u sifon za koji se tada smatralo da je uzvodni, što je bilo važno započinjanje za buduća istraživanja.

Prvi u sijepi 1995. godine na dubini od 280 m

Geodetska mjerjenja potučice staza u Lukinoj jami vode je Jernej Pasečnik

doajen hrvatske planinarske speleologije i speleološke publicistike Vlado Božić te urednik »Hrvatskog planinara« i većine planinarskih publikacija u posljednjih desetak godina Alan Čaplar.

Već samo listanje lijepe knjige uzbudljivo je putovanje u dubinu, jer pažljivo odabранe slike u boji odlično dočaravaju svu dinamiku i euforiju istraživanja, a tekst mami na čitanje. Premda svjedoči o speleološkom objektu koji je većini planinara nedostupan i koji – za razliku od turistički uredenih špilja – vjerojatno nikada neće uživo upoznati, to je knjiga koju vrijedi pročitati i imati u svojoj planinarskoj biblioteci. Doista, »Lukina jama« je knjiga koju će s

užitkom, kada im dođe u ruke, »gutati« i oni koji od mraka, hladnoće i vlage u špiljama i jamama sasvim zaziru, jednostavno zato što se takva knjiga ne viđa svaki dan.

NARUDŽBE

Knjiga se po cijeni od **80 kuna** može nabaviti ili naručiti u Uredu HPS-a, tel. 01/48-24-142, tel. 01/48-23-624, e-mail: hps@plsavez.hr

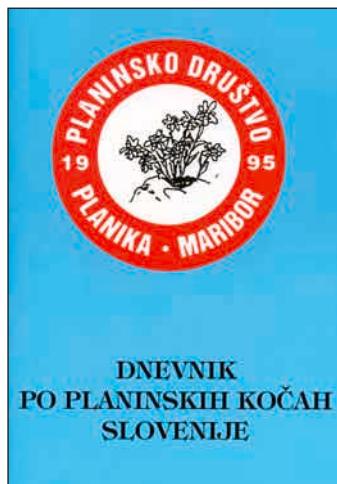
PLANINARSKI PUTOVI

PO PLANINSKIH KOČAH SLOVENIJE – NOVA POSLASTICA ZA LJUBITELJE PLANINARSKIH OBILAZNICA

Punih sedam godina pošto je u Hrvatskoj svjetlo dana ugledala planinarska obilaznica »Hrvatske planinarske kuće«, u Sloveniji je otvorena obilaznica istog sadržaja, pod nazivom »Po planinskih kočah Slovenije«. Moglo bi se reći da Slovenci opet u nečemu kaskaju za nama, slično kao i prije sto i više godina kada su osnovane prve planinarske organizacije.

Otvaranju te obilaznice možemo se samo veseliti. PD »Planika« iz Maribora, jedno od najmladih slovenskih planinarskih društava (postoji tek 12 godina), smoglo je snage za značajan iskorak u slovenskom planinarstvu. Naime, iza svakog nogog »proizvoda« stoji nečiji trud, volja i rad. Trebalо je osmislići i izraditi dnevnik i prigodnu značku, pripremiti pisano priznanje i sve to financirati. Šteta je samo što nigdje u dnevniku ne pišu imena ljudi koji su to napravili.

Omot dnevnika tiskan je na kvalitetnom papiru, u boji, a naslovnička prikazuje društvenu zastavu i runolist, simbol društva. Sadržaj je, međutim, znatno skromniji, nažalost, i pomalo bezličan. Osim pravila obilaznice u sedam točaka i mesta za utiskivanje

žigova 153 planinarske kuće, ne doznajemo ništa više. A trebalo je napisati barem neke osnovne informacije, koje bi mogле biti vrlo zanimljive, npr. nešto o kategorizaciji planinarskih kuća u Sloveniji, kućnom redu, najstarijoj i najmlađoj, najvišoj i najnižoj planinarskoj kući i dati neku obavijest o vodiču ili knjizi u kojoj se može naći više podataka o pojedinim kućama.

Budući da treba cijeniti svačiji dobrovoljni rad, vrijeme i novac, pojavu ove obilaznice valja pozdraviti i poželjeti da je završi što veći broj planinara jer će to biti i znak da je mnogo ljudi pošlo u planine i tu provelo slobodno vrijeme što, uostalom, i jest cilj svih planinara ljubitelja prirode. Neće to biti nimalo lako. Priznanje će, naime, dobiti samo onaj tko obide sve 153 kontrolne točke. Samo će je fanatici moći završiti za pet-šest godina. Možda je ipak trebalо razmislići i o stupnjevanju priznanja. Mnoge bi takav pristup sigurno više motivirao.

Na kraju, dojam je da je ovom projektu ipak trebalо pristupiti ambicioznije. Stoljetna i bogata slovenska planinarska tradicija i silan trud svih domara zaslužili su više pozornosti i pedantnosti.

Damir Bajs

NOVOSTI NA HRVATSKOJ PLANINARSKOJ OBILAZNICI

pripremio: Zdenko Kristijan, Samobor

VITOMIR MURGANČIĆ

Planinari na vrhu Malom Petrovcu na Petrovoj gori

V. ČAPLAR

Piramida na Cepelišu na Hrastovičkoj gori

Vrh Badanj na Dinari, uz put prema Brezovcu

Iz tiska je ovih dana izašlo četvrto izdanje dnevnika Hrvatske planinarske obilaznice. Naslovna starnica je jednaka kao i u prijašnja tri izdanja, a na zadnjoj stranici korica opet je fotografija Kleka (u svakom izdanju je novi motiv).

Novosti ima više, pa krenimo redom:

Nove kontrolne točke (KT). Prije dodani vrhovi opisani su »Hrvatskom planinaru« br. 4, 2005, a sada su dodani nova tri vrha. To su:

7. 4. Petrova gora – vrh Petrovac (512 m)
- vidi HP 4/2007
 7. 5. Hrastovička gora – vrh Cepeliš (415 m) – vidi HP 10/2006
 17. 6. Dinara – vrh Badanj (1281 m)
- Do svih vrhova postoje markirani planinarski prilazi. Žig Petrovca nalazi se na vrhu, u blizini ruševine pavlinskog samostana. Na Badnju je žig na vrhu, dok se na Cepelišu treba fotografirati ispred piramide dok se ne postavi žig. Budući da je od prvog izdanja dnevnika HPO već bilo mnogo izmjena, na idućim stranicama donosimo cijelovit popis svih kontrolnih točaka. Uočene izmjene u nazivima i promjenama KT i područja te lokaciji žigova možete upisati u svoj dnevnik HPO.

Najviše priznanje. Sada HPO ima ukupno 151 KT, pa je Komisija za planinarske puteve HPS-a na svom sastanku 29. 3. 2007. uvela novo priznanje za planinare koji obidu 150 KT (uvjeti za visoko priznanje i još 25 KT). Svi vlasnici prvog i drugog izdanja dnevnika sa 135 KT iz 2000. i 2002. godine i trećeg s 148 KT iz 2005. godine mogu obilaziti naknadno uvrštene KT i primiti svih šest priznanja prema uvjetima opisanim u četvrtom izdanju dnevnika. Posebno, visoko i najviše priznanje HPO dodjeljuje Komisija za planinarske puteve HPS-a sredinom prosinca, a dnevnići se mogu slati na ovjeru tijekom godine ali najkasnije do kraja studenog. Ove godine je svećana podjela priznanja planirana za 15. prosinca.

Brončana značka. U prva tri izdanja dnevnika upisano je da za brončanu

značku treba obići potrebne vrhove iz najmanje 10 područja. Novost je da ukupan broj KT mora biti najmanje 25, što su i do sada svi ispunjavali. Za srebrnu značku treba obići potrebne vrhove u 15 područja, Dinaru i ukupno 50 KT, a briše se model »20 područja i 40 KT«. Za zlatnu značku treba obići potrebne vrhove iz 20 područja i 75 KT itd.

Blokovo i Zagora – potrebne 3 KT. U 19. području u početku je bilo 6 KT, a potrebno je bilo obići barem dvije KT. Za obilazak Sv. Jure i vrha Šibenik treba najmanje 7 sati hoda. Prije dvije godine dodane su na tom području četiri nove KT. Uvrštenjem vrha Vošac, olakšan je obilazak potrebnih dviju KT, pa zato sada treba obići 3 KT za 19. područje. Naša preporuka je da osim Vošca i Sv. Jure obidete vrh Šibenik ili Kimet (vidi HP 7-8 /2006.)

Vlasnici ranijih izdanja dnevnika mogu u prijelaznom razdoblju do kraja 2007. primiti odgovarajuće priznanje ako u 19. području imaju samo 2 KT. Od 2008. za priznavanje tog područja treba obići 3 KT.

Kamešnica. Najviši vrhovi Kamešnice Konj (1855 m), Kamešnica (1809 m) i Garjeta (1773 m) nalaze se u BiH. Zato je za kontrolnu točku HPO-a na Kamešnici prilikom uspostave obilaznice 2000. godine izabran slabo izražen vrh Kruge (1606 m), na južnoj padini Kamešnice. Od puta Korita – Konj markiran je kratki odvojak na Krugu i postavljen je žig.

U vodiču »Hrvatske planine« dr. Željka Poljaka na str. 509 (izdanje 2001.) nalazi se karta Kamešnice s ucrtanom granicom preko Kruga, no na terenu granica nije obilježena. Nedavna provjera u Državnoj geodetskoj upravi pokazala je, međutim, da granična crta vodi južno od Kruga i da Kruge nisu na teritoriju Hrvatske. Komisija za planinarske putove HPS-a zato je ukinula KT Kruge i izabrala novi vrh na Ka-

mešnici – Glavaš (1308 m). Vrh je sjeverno od Donjih Korita, gdje je planinarska kuća »Orlovac«, a do vrha ima 2 sata hoda. Markiranje prilaznog puta je u tijeku. Svima koji su obišli Kruge, ta se KT priznaje.

Izmjene naziva. Prvo područje sada zovemo: Slavonija. Na Strahinjsići u 3. području KT je vrh Sušec (846 m). Na Ravnoj gori KT je vrh s piramidom (680 m), a žig je u obližnjem »Filićevom domu«. Treba ga razlikovati od najvišeg vrha Ravne gore (686 m) koji je KT obilaznice »Najviši vrhovi Hrvatskih županija«. Od »Filićevog doma« do tog vrha ima 1h hoda. U 4. području koristimo naziv Lipa za vrh s piramidom pokraj istoimenog planinarskog doma na Medvednici. Zavižanski Pivčevac na Sjevernom Velebitu je Veliki Pivčevac. Vrh Kozik na Mosoru naziva se Sv. Jure po kapeli na vrhu.

Najviše izmjena je na Biokovu. Za Šćirovac koristimo naziv Miletnjak. Južni dio Biokova poznat je pod nazivom Rilić, na kojem su vrhovi Sv. Ilij, Sokolić na Drveničkim stinama i Velika Kapela – Sutvid.

Metalni žigovi. Na većini KT postavljen je metalni žig i on se nalazi na vrhu obično uz natpis vrha ili je obilježen natpisom: ŽIG. Navlaženi jastučić za žigove treba ponijeti sa sobom.

Kao dokaz obilaska priznat će se i otisak žiga neke druge pl. obilaznice uz uvjet da se taj žig nalazi na kontrolnoj točki ili neposredno uz nju. Ako je žig pohranjen u TV tornju, obližnjoj pl. kući ili drugdje to je upisano uz naziv KT. Ako se žig vrha utiskuje u pl. kući koja je daleko od tog vrha, kao dokaz obilaska treba priložiti fotografiju s vrha.

Skrećemo pozornost da je došlo do izmjena u opisu lokacija žigova kod Čardaka (1. područje), Mokokosa (3.), na skoro svim KT na Medvednici (4.), Tuščaku (5.) te na Humu na Visu (16.).

Oštećeni i izgubljeni dnevnički znački. Umjesto oštećenog dnevnika može se izdati duplikat sa svim obidenim KT. Za izgubljeni dnevnik izdaje se drugi s onim KT koje su prijavljene Komisiji za planinarske putove. Duplikat značke se ne izdaje.

Promjena planinarskog društva. Komisija za pl. putove vodi evidenciju o svakom obilazniku. Kod izdavanja brončane značke HPO upisuju se svi osobni podaci, a među njima i članstvo u (samo jednom) planinarskom društvu. Ako promijenite planinarsko društvo to možete zatražiti kod slanja dnevnika za srebrnu značku. Nakon primitka srebrne značke promjena društva u našoj evidenciji više nije moguća, zbog statistike obilaska po planinarskim društvima. Ako ne želite nastaviti obilazak HPO za staro društvo, nabavite novi dnevnik i započnite novi obilazak.

Promjena imena, prezimena i adrese može se obaviti bilo kada.

Vrh Kruge na Kamešnici više nije kontrolna točka HPO

KONTROLNE TOČKE HRVATSKE PLANINARSKE OBILAZNICE

(prema četvrtom izdanju dnevnika, 2007.)

1. SLAVONIJA – 2 KT

1. Krndija – vrh Kapovac (790 m) – žig je u TV-tornju
2. Papuk – vrh Lapjak (667 m)
3. Papuk – vrh Ivačka glava (913 m)
4. Papuk – vrh Češljakovčki vis (825 m)
5. Papuk – Petrov vrh (614 m)
6. Psunj – vrh Brezovo polje (984 m)
7. Dilj gora – vrh Čardak (421 m) – žig je unutar trigonometrijskog stupa
8. Požeška gora – vrh Maksimov hrast (614 m)
9. Papuk – Crni vrh (865 m)

2. MOSLAVAČKA GORA I BILOGORA – 1 KT

1. Moslavacka gora – vrh Vis (444 m)
2. Bilogora – Stankov vrh (309 m)

3. HRVATSKO ZAGORJE I MEĐIMURJE – 3 KT

1. Međimurske gorice – vrh Mohokos (344 m) – žig je u obližnjem buffetu
2. Kalnik – vrh Vranilac (642 m)
3. Ivanščica – vrh Veliki Lubenjak (590 m)
4. Ivanščica – vrh Ivanščica (1060 m) – žig u pl. domu »Josip Pasarić«
5. Ivanščica – Oštreggrad (746 m)
6. Ravna gora – vrh (piramida, 680 m) – žig je u pl. domu »Filićev dom«
7. Strahinjščica – vrh Sušec (846 m)
8. Cesogradská gora – vrh Japica (509 m)
9. Ivanščica – vrh Čevo (562 m)

4. MEDVEDNICA – 2 KT

1. Grohot – vrh (492 m)
2. Lipa – vrh (709 m)
3. Horvatovih 500 stuba – žig je ispod spomen-ploča, kod ulaza u špilju Medvednicu (640 m)
4. Sljeme – vrh (1033 m) – žig je na zidu »Vidikovca«, a drugi u »Zlatnom medvjedu«
5. Medvedgrad (579 m) – žig je na lijevom zidu kod ulaza u Medvedgrad
6. Kameni svati – vrh (482 m) – žig je na vidikovcu, 50 m dalje od vrha

5. SAMOBORSKO GORJE – 2 KT

1. Okić – vrh (499 m) – žig je unutar Okić-grada
2. Plešivica – vrh (779 m)
3. Oštreg – vrh (752 m) – žig je 30 m od vrha, na vidikovcu
4. Japetić – vrh (879 m) – žig je u podnožju piramide
5. Noršićka Plešivica – vrh (721 m) ili Veliki Lovnik – vrh (737 m)

6. ŽUMBERAČKA GORA – 1 KT

1. Tuščak – gradina (585 m) – žig je na zidu gradine
2. Zečak – vrh (795 m)

3. Pliješ – vrh (977 m)

4. Sveta Gera – vrh (1178 m) – žig je na trigonometrijskom stupu
5. Ječmište – vrh (976 m)

7. KARLOVAČKO POKUPLJE, KORDUN I BANOVINA – 1 KT

1. Vodenica – vrh (538 m)
2. Vinica – vrh (321 m)
3. Martinščak – vrh (346 m) – žig je na ogradi odašiljača
4. Petrova gora – vrh Petrovac (512 m)
5. Hrastovička gora – vrh Cepeliš (415 m)

8. GORSKI KOTAR – južni dio – 4 KT

1. Ogulin (323 m) – Zavičajni muzej – planinarsko-alpinistička zborka
2. Klek – vrh (1181 m)
3. Bijela kosa – vrh (1289 m)
4. Javorova kosa – vrh (1015 m)
5. Bjelolasica – vrh Kula (1534 m)
6. Samarske stijene – vrh (1302 m)
7. Bijele stijene – vrh (1335 m)
8. Kolovratske stijene – vrh (1090 m)
9. Zagradski vrh (1087 m)
10. Viševica – vrh (1428 m)
11. Burni Bitoraj – vrh Bitoraj (1386 m)
12. Kobiljak – vrh Veliki Kobiljak (1119 m)
13. Medviđak – vrh (1027 m)
14. Tuhobić – vrh (1109 m)

9. GORSKI KOTAR – sjeverni dio – 3 KT

1. Okrugljak – vrh (886 m)
2. Špičasti vrh (702 m)
3. Skradski vrh (1043 m)
4. Drgomalj – vrh Veliki Drgomalj (1154 m)
5. Rudnik – vrh (1052 m)
6. Risnjak – vrh (1528 m)
7. Snježnik – vrh (1505 m)
8. Jelenc – vrh (1442 m)
9. Crni vrh (1335 m)
10. Fratar – vrh (1353 m)
11. Obruč – vrh (1376 m)
12. Kamenjak – vrh (837 m)

10. ISTRA – 2 KT

1. Ćićarija – vrh Žbevnica (1014 m)
2. Ćićarija – vrh Orljak (1106 m)
3. Ćićarija – Županj vrh (1138 m)
4. Ćićarija – vrh Veliki Planik (1272 m)
5. Učka – vrh Knezgrad (612 m)
6. Učka – vrh Vojak (1396 m) – žig je na grebenu, 40 m južno od kule na vrhu
7. Učka – vrh Sisol (835 m)

11. SJEVERNI VELEBIT – 3 KT

1. Senjsko bilo – vrh Jadičeva plan (1416 m)
2. Veliki Zavižan – vrh (1676 m)
3. Balinovac – vrh (1602 m)
4. Veliki (Zavižanski) Pivčevac – vrh (1676 m)
5. Mali Rajinac – vrh (1699 m)
6. Gromovača – vrh (1676 m)
7. Krajačev kuk – vrh (1659 m)
8. Vratarski kuk – vrh (1676 m)
9. Hajdučki kukovi – vrh Golubić (1650 m) ili Kuk (1649 m)
10. Veliki Kozjak – vrh (1629 m)
11. Korenski vrh (1101 m), kod Kutereva

12. SREDNJI VELEBIT – 2 KT

1. Zečjak – vrh (1622 m)
2. Šatorina – vrh (1622 m)
3. Laktin vrh (1504 m)
4. Budakovo brdo – vrh (1317 m)
5. Bačić kuk – vrh (1304 m) – žig je ispod vrha
6. Kiza – vrh (1274 m) – žig je ispod vrha
7. Ljubičko brdo – vrh (1320 m) – žig je uz markantnu stijenu na grebenu, 200 m od križa
8. Metla – vrh (1288 m)
9. Velinac – vrh (965 m)

13. JUŽNI VELEBIT – 3 KT

1. Veliki Sadikovac – vrh (1286 m)
2. Veliki Stolac – vrh (1406 m)
3. Visočica – vrh (1615 m) – prilaz samo iz Rizvanuše
4. Debeli kuk (kod Stapa) – vrh (1269 m)
5. Bojinac – vrh Bojin kuk (1110 m)
6. Vaganski vrh (1757 m)
7. Sveti brdo – vrh (1751 m)
8. Vlaški grad – vrh (1383 m)
9. Aniča kuk – vrh (712 m)
10. Crnopac – vrh (1402 m)

14. LIKA – 1 KT

1. Lička Plješivica – vrh Ozeblin (1657 m)
2. Medvjeđak – vrh Oštari Medvjeđak (884 m), kod Plitvičkih jezera
3. Poštak – vrh (1425 m)
4. Kremen – vrh (1590 m)
5. Zir – vrh (850 m)

15. JADRANSKI OTOCI – sjeverni dio – 1 KT

1. Krk – vrh Obzova (569 m)
2. Cres – vrh Sis (639 m)
3. Lošinj – Osorščica – vrh Sv. Mikula (557 m)
4. Rab – vrh Kamenjak (408 m)
5. Pag – vrh Sveti Vid (348 m)

16. JADRANSKI OTOCI – južni dio – 2 KT

1. Ugljan – vrh Ščah (286 m)
2. Pašman – vrh Veliki Bokolj (274 m)
3. Dugi otok – vrh Orljak (270 m)

4. Šolta – vrh Vela Straža (237 m)

5. Brač – vrh Vidova gora (780 m)

6. Hvar – vrh Sv. Nikola (626 m)

7. Vis – vrh Hum (587 m) – žig je na kapeli sv. Duha

8. Korčula – vrh Kom (508 m)

9. Lastovo – vrh Sozanj (231 m)

10. Mljet – vrh Velji grad (Veliki grad, 514 m)

17. DALMATINSKA ZAGORA – Dinara (obavezni vrh) i još 1 KT

1. Dinara – vrh Dinara (Sinjal, 1831 m) – obavezna fotografija
2. Promina – vrh Čavnovka (1147 m)
3. Svilaja – vrh Svilaja (1508 m)
4. Kamešnica – vrh Glavaš (1308 m)
KT Kruge je ukinuta
5. Kozjak (kod Kijevo) – vrh Bat (1206 m)
6. Dinara – vrh Badanj (1281 m)

18. DALMACIJA – 2 KT

1. Trtar – vrh Krtolin (503 m) ili vrh Orlovača (494 m)
2. Kozjak – vrh Biranj (631 m)
3. Kozjak – vrh Sv. Jure (676 m)
4. Mosor – vrh Ljubljan (1262 m)
5. Mosor – vrh Veliki Kabal (1339 m)
6. Mosor – vrh Kozik (Sv. Jure, 1319 m)
7. Omiška Dinara – vrh Kula (863 m)
8. Mosor – vrh Debelo brdo (1044 m)
9. Vilaja – Crni vrh (739 m)

19. BIOKOVO I ZAGORA – 3 KT

1. Miletnjak (Ščirovac) – vrh (1619 m)
2. Sv. Jure – vrh (1762 m)
3. Šibenik – vrh (1467 m)
4. Sv. Ilija – vrh (1642 m)
5. Rilić – Sutvid – vrh Velika Kapela (1158 m)
6. Rilić – Sv. Ilija (773 m)
7. Vošac – vrh (1421 m)
8. Kimet – vrh (1536 m)
9. Rilić – Drveničke stine – vrh Sokolić (788 m)
10. Matokit – vrh Sv. Rok (1062 m)

20. DUBROVAČKO PODRUČJE – 1 KT

1. Pelješac – Zmijino brdo – vrh Sv. Ilija (960 m)
2. Snježnica – Ilijin vrh (1234 m)

ANTON BIKIĆ I NJEGOVIH 1500 PLANINARA

– Bacite gada kroz prozor! – dreknula je susjeda na drugom katu Petrićeve ulice broj 4, u povijesnoj zgradbi Prve hrvatske štedionice u Zagrebu. Dogodilo se to 2003. godine u bivšim prostorima Državnog zavoda za statistiku kada je pokušala prisvojiti prostorije dodijeljene planinarima. Dvojica njezinih radnika-snagatora uhvatili su za noge predsjednika HPD-a »Zagreb-Matica« Antonu Bikiću, koji se rukama čvrsto uhvatio za cijev centralnoga grijanja. Bikićeve su ruke srećom izdržale dok nije došla policija i tako je bitka dobivena: Društvo se već idućega dana moglo useliti u nove, veće i ljepše prostorije nego što su bile one iz kojih je trebalo biti deložirano. Da u prostorijama nije dočekao policiju, trebalo bi prema zakonskim propisima protiv usurpatora pokrenuti sudski postupak, a taj može potrajati i nekoliko godina. Društvo je bezuvjetno moralno iseliti iz prostorija u obližnjoj Bogovićevoj ulici 7 jer ih je sudskom odlukom dobila Srpska pravoslavna crkva, bivši vlasnik zgrade.

No, nije bilo lako dobiti niti rješenje za Petrićevu ulicu; mnogo je pomogla prijetnja da bi nakon deložacije 1500 planinara na smjenu kampiralo u Bogovićevoj ulici, jer je dvojba bila: nove prostorije ili raspustiti društvo. Organizirana je i svakodnevna »opsada« ureda gradonačelnika, i to na smjenu! Dakako, povoljan ishod ima se zahvaliti i ugledu što ga je Društvo steklo u javnosti svojim akcijama, brojnošću članstva i dugom tradicijom.

Ipak, nije sve išlo glatko ni nakon useljenja. Jednoga su jutra zatekli svježi zid od dasaka kojim je bio »oduzet« dio prostorija (sadašnja predavaonica), no odmah su pregradu srušili krampovima i sagradili armirano-betonski zid prema susjednom stanu, te tako vratili prostor. Slijedila je temeljita adaptacija i opremanje, što je koštalo mnogo novca, ali tu su priškociли u pomoć brojni znanci, prijatelji i Grad Zagreb, a dobro su došla i sredstva koja je Srpska pravoslavna crkva priznala na ime ulaganja u napuštenе prostorije u Bogovićevoj ulici. Društvo se konačno uselilo 15. srpnja 2003. i tako danas Društvo i njegovih 1500 članova imaju najljepše i najveće društvene prostorije od svih planinarskih društava u Hrvatskoj.

Grad Zagreb nije uspio Društvu oduzeti ni popularni dom na Puntijarki jer se čelništvo Društva znalo tome dosad uspješno oduprijeti. Pa zar nije red da se u našem časopisu kaže nekoliko riječi o predsjedniku najvećega planinarskog društva u Hrvatskoj?

Svoju snalažljivost i upornost Anton Bikić vjerojatno zahvaljuje genima iz Dalmatinske zagore (otac

iz Aržana, majka Sinjanka), makar se rodio u Bosanskoj Gradiški (17. rujna 1952.), a školovao u Zagrebu, i to za strojarskoga tehničara. Sada je komercijalist i poduzetnik te ima svoju firmu »Model-Educa«. Hobi mu je, osim planinarenja, numizmatika.

Njegova je osnovna značajka da ulaže maksimalnu snagu u sve čega se prihvati i da se ne miri sa zaprekama. Čak nema ni dug planinarski staž (učlanio se tek 1993.), ali kad se prihvatio planinarstva, ni tu s njim nema šale. U planinarskoj školi Zagreb-Matice zaljubio se u visoke planine i za sobom, pored brojnih hrvatskih vrhova, ima Grossglockner, Grossvenediger, Gran Paradiso, Piz Berninu, Mont Blanc i Monte Rosu... Najmiliji mu je uspon na Olimp (2001.), najljepša planina Velebit, a najteža je uspomena na Troglav 1999., kad je poginuo sudionik uspona iz PD »Cincar«, Livno.

No, doživio je i mnogo veselih zgoda. Primjerice, na Grossglockneru se pri susretu s austrijskim planinarama trudio pozdraviti ih na njemačkom, a oni mu uzvratili na hrvatskom; naučili su ga kao dugogodišnji gosti na našem Jadranu.

Na Mont Blancu, u domu Gouter, dobrih se četvrt sata natezao s opskrbnikom tražeći da mu u prepunom domu pronađe ležaj koji je rezerviraо nekoliko mjeseci unaprijed. Zbog nepoznavanja jezika, raspravljali su više mimikom nego riječima i, kad je rasprava uzavrela gotovo do incidenta, ipak su se nekako sporazumjeli – Bikić je dobio prostor pod

stolom u blagovaonici. Bio je to ustvari najbolji mogući smještaj, gdje ga neće nagaziti spavači koji noću moraju na WC.

Na Piz Bernini počašćen je tortom u domu Marco e Rosa (3597 m) jer je domar upravo slavio 72. rođendan i 700 svojih uspona na Piz Berninu.

Pri usponu na Gran Paradiso (4061 m) družio se s dobro opremljenim navezom dvojice vrlo ozbiljnih talijanskih penjača, od kojih je jedan imao 9, a drugi 11 godina! Na kraju su se i zajedno slikali.

Recimo i to da je Bikić u planinarstvu imao gotovo munjevitu karijeru: tri godine nakon upisa u društvo postao je članom uprave, četiri godine poslije toga predsjednikom Društva te uz to i zaljubljenikom u visokogorsko planinarenje. U tom kratkom razdoblju stekao je razna planinarska priznanja, između ostalog i brončani znak HPS-a 1999. godine.

Bikić se za svoje društvo skrbi kao za obitelj, doduše poveliku, jer se broj članova kreće od 1300 do 1700 (u prosjeku 1500). Nije lako zadovoljiti tako veliku i raznorodnu obitelj, ali, srećom, u tom složenom menadžerskom poslu, kao u nekoj velikoj tvrtki, ima izvrsne pomagače. To su dugogodišnja tajnica i sada dopredsjednica Marica Ivanković, dopredsjednik

Edo Hadžiselimović, voditelj planinarske škole Bruno Šibl, zatim složna jezgra u upravnom odboru, koja timski radi, te niz istaknutih, samostalnih i upornih pojedinaca koji volonterski priskaču u pomoć po potrebi.

Glavni je društveni problem kako aktivirati članstvo za volonterski društveni rad. Društvo ima šest sekcija i svaka od njih ima na raspolaganju društvene prostorije jedan dan u tjednu. To su Alpinistički odsjek, Grupa Goranin, Gorska sekcija, Sekcija seniora, Planinarsko-ekološka sekcija i Sekcija društvenih izleta. Svake se godine održava redovna proljetna planinarska škola koja zna okupiti do stotinjak polaznika, tako da je Društvo pravi rasadnik planinarstva u Zagrebu.

Bikić shvaća koliku odgovornost snosi i zato mu je Društvo postalo drugi dom. Možete ga tamo naći redovno svake srijede, koju u cijelosti posvećuje Društву. Dokle tako? Dok god bude imao potporu članstva i, osobito, članova upravnog odbora.

Koji je idući krupniji zadatak? Za 60. godišnjicu Društva prirediti dolici spomen-knjigu koja mora izaći 2008. godine. Velik je to izazov, no tko poznaje Bikića zna da će on svladati i taj tvrd orah.

prof. dr. Željko Poljak

VMD
Travel Agency

www.vmd.hr

USPONI, POHODI, TREKKING

SINAJ - najviši vrh Egipta, 2642 m

19.05. i 29.09.2007

KORZIKA

29.8.-9.9.2007

KAVKAZ - ELBRUS, 5642 m

13.7.-24.7.2007

Mt BLANC

10.7.-14.7.2007

DOLOMITI

21.7.-28.7.2007

NORVEŠKA - od Oslo do Nordkappa!!! 14.7.-28.7.2007

Nacionalni parkovi, fjordovi, otočja i kulturna baština

KINGATA SHAN - neotkriveni vrhovi Kine!!!

17.7.-20.8.2007

NEPAL - Nar Phu Trek

Listopad

Organizator putovanja: VMD putnička agencija i DADO MESARIĆ
instruktor alpinizma, instruktor Gorske službe spašavanja i gorski vodič s međunarodnom licencom

Za detaljnije programe nazovite, pišite, navratite...

**AVIO KARTE ZA VAŠE EKSPEDICIJE
za sve destinacije diljem svijeta**

20 GODINA PD »INA BJELOLASICA«

Početkom ožujka 2007. održana je u Zagrebu svečana skupština, na kojoj su članovi planinarskog društva »INA Bjelolasica« i njihovi prijatelji veselo proslavili 20. obljetnicu postojanja toga društva. Kratica »INA« u nazivu planinarskog društva logična je jer su društvo, 1986. godine, osnovali Inini radnici, zapravo djelatnici tadašnjega Sektora tehničkih poslova INA-Trgovine, pa je društvo stoga 18 godina nosilo ime »INA-Trgovina Bjelolasica«. Zbog promjena nastalih u matičnoj radnoj organizaciji, planinarsko je društvo 2005., ispuštanjem riječi »Trgovina«, promjenilo ime u »INA Bjelolasica«. Ime koje nose od osnutka, uz naziv matične organizacije, jest Bjelolasica. Ta je planina izabrana jer je najviša u masivu Kapеле i u Gorskem kotaru i jedan je od bisera u nizu hrvatskih planina.

Dvadeset je godina dovoljno dugo razdoblje da se može podvući crta i pogledati što je napravljeno. Obišli smo poznate i skrivene zakutke Bjelolasice, Medvednice, Velebita, Kapelle, Alpe, Visokih i Niskih Tatra i mnogih drugih planina. Uživali smo u borbi s kišom, vjetrom, snijegom ili suncem. Izgradili smo jedinstvena prijateljstva i zajednički se radovali, tugovali ili slavili.

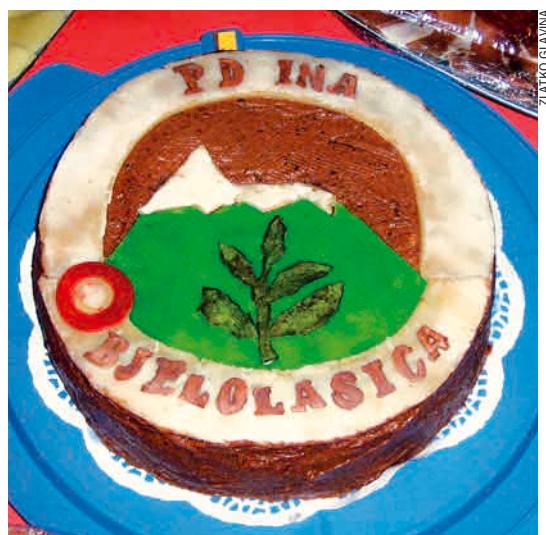
Bilo je uspješnih i manje uspješnih razdoblja, ali ipak treba istaknuti dva razdoblja našega djelovanja: nekoliko prvih i nekoliko posljednjih godina. Dvije godine nakon osnutka društvo je brojalo oko 400 članova. Bio je to fantastičan uspjeh, koji se temeljio na

entuzijazmu nekoliko osnivača, odnosno članova društva. Dvojica najzaslužnijih bila su Zdenko Goršić, koji je nažalost preminuo prije desetak godina (bio je prvi, najdugovječniji i najomiljeniji predsjednik društva), i Vladimir Kovačić – motor i glavni pokretač većine akcija. Oni su se okružili ekipom suradnika koji nikada nisu žalili vremena ni truda da učine bilo što u interesu društva. Bilo je to razdoblje masovnih izleta, koji su organizirani samostalno ili u sklopu koordinacije Ininih planinarskih društava. U to je vrijeme, naime, u Ini djelovalo više planinarskih društava: »INA OKI«, »Naftaplin«, »INA Inženjering«, »INA Projekt«, »INA Rafinerija Rijeka«, »INA Kutina«, pa je osnovana koordinacija Ininih planinarskih društava, koja je vodila brigu o zajedničkim akcijama.

Početni je elan s vremenom splasnuo. Ljudi na čijem je entuzijazmu i dobrovoljnem radu počivalo društvo umorili su se i počeli se povlačiti. S njima je nestalo i velike većine članova pa danas društvo broji tek desetinu tadašnjega članstva. Unatoč tome, posljednjih smo godina postigli u planinarskoj zajednici vrlo zapažene rezultate.

Povodom dvadesete obljetnice društva osmisili smo i osnovali obilaznicu »Dvadesetica«. Ona obuhvaća 20 vrhova, koje treba obići prema propisanim pravilima. Kao treći, ravnopravni član uključili smo se u odbor Kapelskoga planinarskog puta (KPP-a), jedne od najpoznatijih planinarskih obilaznica u Hrvatskoj. Utemeljili su je 1979. HPD »Kapela« i HPD »Vihor«, a vodi od Tuka preko Matić poljane, Jančarice, Bjelolasice, Samarskih, Bijelih i Kolovratskih stijena do Viništa i Klenovice na moru. Naše je društvo, u dogo-

Slavljenička torta PD »INA Bjelolasica«

Skupština PD »INA Bjelolasica«

voru s Kapelom i Vihorom, preuzeo uredenje i održavanje skloništa »Jakob Mihelčić«, ispod vrha Bjelolasice, te održavanje i markiranje dijela KPP-a od Tuka preko Matić poljane i Jančarice do Bjelolasice. Time smo nakon dvadesetak godina postojanja došli do svojega objekta, koji ćemo koristiti i o kojem ćemo se skrbiti. I na koncu, izdali smo i knjigu prikladnoga naziva »Korak po korak... dugom stazom uspomena«, koja je zbirka naših planinarskih uspomena.

Na svečanosti su dodijeljene mnoge zahvalnice i priznanja planinarskim organizacijama, društvima s kojima se intenzivnije suradivalo te zaslužnim bivšim i sadašnjim članovima. Nakon službenoga dijela počela je veselica na kojoj je najviše pozornosti privukla torta u obliku znaka društva, što ju je ispekla vrijedna članica Jasna Gavranović.

dr. Miroslav Bajić

TRIDESETAK DRUŠTAVA NA JUBILARNIM »PAPUĆKIM JAGLACIMA«

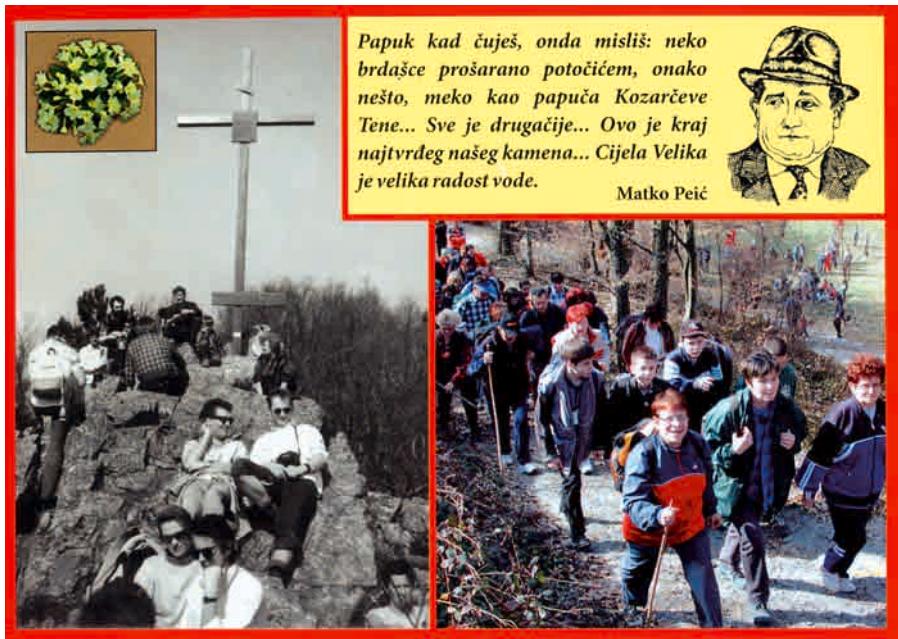
Proteklo je punih 25 godina od prvih »Papućkih jaglaca«, proljetnog izleta planinara i ljubitelja prirode Slavonije, koji su utemeljili članovi HPD »Sokolovac 1898« iz Požege. Osobno sam sudjelovao u odabiru naziva pohoda i tako postao svojevrsnim »kumom« pohoda. U bivšem su sustavu slične manifestacije obično dobivale imena po ratnim brigadama, narodnim herojima ili komunističkim prvcima.

Južna kosa Papuka – Lapjak, koja se spušta do samih veličkih izvora termalne vode, oduvijek je u proljeće bila prepuna jaglaca vrste *Primula veris*

(proljetni jaglac). Ime je, dakle, vezano za prirodopisni a ne za vojno-politički leksik. »Papučki jaglaci« samo su 1992., zbog rata, organizirani na Požeškoj gori, i to uz pomoć pleterničkih planinara, članova HPD »Klikun«.

U nedjelju, 18. ožujka 2007., po prekrasnom vremenu, u Velikoj i na četiri staze prema vrhovima Papuka okupilo se više od 2000 planinara i ljubitelja prirode. U nabrajanju društava dajem prednost planinarskim kolegama iz Bosne i Hercegovine, koji su došli iz Zenice (PD »Mladost« i »Tajan«) i Orašja (PD »Čičak«). Najviše je planinara bilo iz osječkih planinarskih društava (340) i iz Slavonskog Broda (130). Prema redoslijedu prijavljivanja stožeru pohoda

Razglednica »Papučkih jaglaca«

slijede društva iz Pakraca, Lipika, Daruvara, Kutine, Siska, Petrinje, Našica, Virovitice, Orahovice, Feričanaca, Novske, Županje, Vinkovaca, Đurđenovca, Belišća, Valpova, Đakova, Pleternice, Velike i Kutjeva (društvo u osnivanju). Evo što je uz brojne pozitivne izjave rekao Sahib Huseinspahić, planinar iz Zenice: »Ovdje je prekrasna priroda. Osobno sve podržavam što planinari organiziraju i rade, a ponajviše aktivnosti na očuvanju prirode i zdravog života.«

Jubilarni »Papučki jaglaci« održani su pod pokroviteljstvom Turističke zajednice Požeško-slavonske županije i uz pomoć Javne ustanove »Park prirode Papuk«, veličke Općine te nekolicine sponzora. U nastojanju da budu dobri domaćini, požeški su planinari sudionike dočekali besplatnim čajem i pecivom te bogatim izborom suvenira. Našli su se tu majica i šešir s logotipom »jaglaca« i Društva, razglednice, bedž, žig pohoda i društvenog doma te ostali promidžbeni materijal Društva i Turističke zajednice Požega. Sličnu su ponudu na svojem prodajnom mjestu imali i djelatnici »Parka prirode Papuk«, a postavljena je i prigodna izložba.

Svoj su dio posla, uz organizatore, uzorno obavili i požeški novinari, u što valja ubrojiti i TV prilog u emisiji »Dobro jutro Hrvatska«. Na kraju izleta, umorne, ali zadovoljne sudionike čekali su u planinarskom domu »Lapjak« u Velikoj grah i piće po umjerenim cijenama. Uslijedilo je veselo druženje uz nastup glazbenoga sastava »Ritam-band« iz Požege.

Ivan Jakovina

Papuk kad čuješ, onda misliš: neko brdašće prošarano potočićem, onako nešto, meko kao papuča Kozarčeve Tene... Sve je drugačije... Ovo je kraj najtvrdog našeg kamena... Cijela Velika je velika radost vode.

Matko Peić

PONOVNO PLANINARSKI PLES S METLAMA

U danima između Valentinova i Fašnika, kada je zaljubljenima sve dopušteno, moslavacki su se planinari zabavili na posebno originalan način. Članovi HPD-a »Jelengrad« iz Kutine i njihovi prijatelji upriličili su u subotu 17. veljače u svom domu »Moslavacka Slatina« ples s brezovim metlama. Takva je fašnička priredba prvi put održana još 1994.

Iz središta Popovače prema planinarskom domu u Moslavackoj Slatini krenulo je tridesetak planinara. Namjera im je bila narezati putem brezovih grana za izradu metli. Oko podneva, kad su stigli u dom, započela je »Metlarska škola«, a neki su se uputili i do starog Jelengrada. Predvečer su se svi okupili uz veselu glazbu. Vještice su bile najnestrljivije, neprestano su cijukale. Pojavio se i dekan »Metlarske škole«, da bi proglašio najbolje maske. Prvu je nagradu podijelilo kolo od šest vještica i duh iz PD »Naftaplin«, drugi je bio dimnjačar iz istog društva, a skupina »gologuzi princ s tri nabrušene opaticе« iz PD »Zaprešić« osvojila je treće mjesto. Veselje, u kojem je sudjelovalo više od stotinu razdražanih planinara, produžilo se do dugo u noć. Među njima je, osim domaćina, bilo i članova PD »Naftaplin«, »Sisak«, »Zanatlija«, »Novska«, »Zaprešić«, »Lipa« i »Zagreb – Matica«. Svi su se srdačno zahvalili na ugodnom druženju i obećali da će iduće godine doći u još većem broju.

Ivica Mataić

NOVOSTI S MEDVEDNICE

GRADINA ŠUSEDGRAD OPET PRISTUPACNA

Na popularnom planinarskom putu Podsusēd – Kameni svati oduvijek je bio atraktivni usputni posjet gradini Susedgrad, poznatoj po nekadašnjem zloglasnom vlasniku Franji Tahiju i po Seljačkoj buni. Posljednjih je godina gradina toliko zarasla da je postala potpuno nepristupačnom, a i park pod njom zarastao je šikarom, koja je onemogućila nekoć širok vidik na dolinu Save, Hrvatsko zagorje i Samoborsko gorje.

Poduzeće »Hrvatske šume«, jedinica »Hortikultura«, prihvatio se koncem zime velikoga posla: očistilo je zidine od grmlja i trnja te ponovno uredilo park pod gradinom. Jedino još sablasno strši nekadašnja planinarska kuća »Susedgrad«, sada posve demolirana i prepuštena propadanju. Podsusēdski planinari nisu uspjeli srediti njezin imovinsko-pravni status te su sagradili novu kuću pod Kamenim svatima. Ta kuća ove godine obilježava 25. obljetnicu postojanja.

prof. dr. Željko Poljak

POUČNA STAZA »BISTRÀ« NA SJEVERNOJ PADINI MEDVEDNICE

Prošloga je ljeta »Park prirode Medvednica« otvorio prvi dio nove poučne staze »Bistra« na sjevernoj padini Medvednice. Počinje kod škole u Gornjoj Bistri (u blizini stanice ZET-ovog autobusa) i obuhvaća redom dvorac Oršić, napušteni kamenolom Bistro, sumporni izvor i klanac potoka Bistre, zatim se kreće planinarskim putom broj 46 te završava na Bistranskom sedlu zapadno od planinarskog doma »Grafičar«. Na stazi su postavljeni putokazi i dvanaestak ploča na kojima su prikazane prirodne značajke područja, pa je tako jedna ploča kod kamenoloma Bistra (magmatske stijene dijabaza i jastučasti oblici lave), druga kod sumpornog vrela (kolonije nitastih sumpornih bakterija) itd. Autorice staze su direktorka PP Medvednica ing. Ljerka Farkaš Topolnik i dipl. ing. geologije Tajana Ban. Ove je godine u planu proširenje staze na Žensko sedlo, Francuske rudnike i Oštricu, a u 2008. na Markov travnik sa silazom u Bistru, čime bi se zatvorio krug.

Podsjetimo ovom prilikom da se sjeverna padina ovog dijela Medvednice zove Bistranska gora, a južna padina Zagrebačka gora (gora u značenju šume) te da se vremenom drugi naziv pogrešno protegnuo na cijelu Medvednicu. Bistransko sedlo služilo je u prošlosti Bistrancima za prijelaz preko planine kad su donosili u Zagreb svoje proizvode na prodaju.

prof. dr. Željko Poljak

SRUŠEN DOM CRVENOG KRIŽA NA MEDVEDNICI

Nekadašnji dački dom Škole narodnog zdravlja na Sljemenu, sagrađen prije 75 godina i poslije preimenovan u Dom Crvenog križa dotrajao je i postao nefunkcionalan, pa je početkom ove godine srušen. Na njegovu se mjestu podiže novi, komforntniji i suvremeniji dom, koji će također služiti đacima za nastavu u prirodi. Iako je hrbat Sljemena upravo načičkan hotelskim zdanjima, od kojih većina zjapi prazna (Pansion Medvednica, Tomislavov dom, Snježna kraljica, Hotel Hunjka...), začudo, apetiti za novogradnjama nikako ne jenjavaju. Dokle tako?

prof. dr. Željko Poljak

Susedgradske zidine

Lapis Plus d.o.o.
ZASTUPNIK Pro-luX
ZA RH BiH i SLO

Compact dalekozori
Monokulari
ZOOM dalekozori
Panoramski dalekozori
Kompas
Alu. bat. lampe

BESPLATNI PROSPEKTI 01/4677015
www.lapis-plus.hr

IZLOŽBA PLANINARSKE FOTOGRAFIJE U SINJU

Planinarsko društvo »Svilaja« iz Sinja priredilo je od 16. do 20. veljače 2007. izložbu planinarske fotografije. Izložba je održana u izložbenom prostoru kuće »Tripalo«, nedaleko od glavnog sinjskog trga – popularne Pjace.

Mnoštvo poklonika i prijatelja planinarstva i planinarske fotografije te mnogobrojni građani Sinja okupili su se u petak navečer 16. veljače na otvaranju izložbe, koja se potom pretvorila u pravi društveni dogadjaj. Prigodnu riječ o planinarstvu u Sinju i dugo tradiciji sinjske planinarske fotografije održao je predsjednik PD »Svilaja« Boris Buljan. Pošto je pozdravio nazočne i izrazio zadovoljstvo što se pozivu na izložbu odazvao velik broj građana, izložbu je svečano otvorio gradonačelnik Sinja Nikola Tomašević, pozavši posjetitelje da uživaju u prelijepim i vrlo zanimljivim fotografijama.

Planinari fotografi su svu svoju veliku ljubav prema ljepotu planinske prirode željeli svojim najuspješnjim fotografijama prenijeti i onim građanima koji nisu često u višim planinama.

Na izložbi je sudjelovalo 35 autora iz Zagreba, Rijeke, Rovinja, Makarske, Osijeka, Nove Gradiške, Lausanne (Švicarska) i Sinja, koji su se predstavili sa 170 planinarskih fotografija. U sklopu izložbe bila su postavljena i dva panoa s otrplike 200 starih, vrlo zanimljivih fotografija, izrezaka iz novina te starih planinarskih knjižica i sl., koje su prikazivale djelatnost planinarskog društva u Sinju od početka davnih dvadesetih godina prošlog stoljeća do danas. Naglasak je bio na povijesti društva.

Izložba je pobudila veliko zanimanje Sinjana i svih pet dana koliko je bila otvorena bila je vrlo dobro posjećena. S divljenjem su se gledale zaista privlačne izložene fotografije, a neskrivene emocije i pohvale upisane su u knjigu dojmova. Veliko zanimanje i nostalgiju za prošlim, »zlatnim« vremenima izazvali su povijesni panoji. Česta su bila prepoznavanja i upiti »A tko je ovo?«, »Gdje je ovo?« i »Jako mi je poznato, ali se ne mogu sada sjetiti.«

Radove je ocijenio ocjenjivački sud. Najboljima su proglašene fotografije Ivice Kodžomana iz Sinja, Biserke Marković iz Zagreba, Josipa Živalja iz Rovinja, Zorana Vejića iz Sinja, Vibora Sumića iz Makarske, Željka Treka iz Sinja i Željka Tancera iz Zagreba. Brojni sponzori darovali su najbolje autore. Želja je brojnih posjetitelja da se takva izložba održava češće i da postane tradicionalna.

Boris Buljan

ANKICA BULJAN

Sinjski gradonačelnik Nikola Tomašević, predsjednik i dopredsjednik PD »Svilaja« u Sinju, Boris Buljan i Zoran Vejić otvaraju izložbu

Imate li u svojoj planinarskoj biblioteci?

Željko Poljak: ZLATNA KNJIGA HRVATSKOG PLANINARSTVA

Zlatna knjiga hrvatskog planinarstva jedinstvena je knjiga o 130-godišnjem razvitu i dosegima planinarstva u Hrvatskoj. Iako sadrži obilje faktografskih podataka, čita se s lakoćom, a pomno odabrane ilustracije otkrivanje povijesti čine zanimljivim

200 kn

Više o planinarskoj literaturi:
www.plsavez.hr/knjige

Informacije i narudžbe: **HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ**
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb - tel. 01/48-23-624 i tel./fax. 48-24-142 - e-mail: hps@plsavez.hr

VINCEKOV POHOD

U nedjelju 21. siječnja 2007. održan je 9. Vincekov pohod po sjevernom Međimurju, najsjevernijem dijelu Hrvatske. Organiziralo ga je PD »Bundek« iz Murskom Središću, uz potporu i pomoć drugih udruga i institucija iz toga kraja. Pohod se održava svake godine u nedjelju najbližu Danu sv. Vinka (22. siječnja), zaštitnika vinograda i vinogradara.

PD »Bundek« osnovano je 1998., a prvi Vincekov pohod priredilo je 24. siječnja 1999. Pohod je jedinstven po tome što sjajno povezuje pohodništvo i rekreaciju s narodnim običajima i tradicijom toga kraja. Zanimanje za tu hvalevrijednu akciju raslo je iz godine u godinu. Tako je na prvom pohodu sudjelovalo pedesetak pohodnika, a ove, 2007. godine, između 1200 i 1300, pa je zbog toga trebalo prilagodavati program.

U prvom dijelu pohoda sudionici obilaze slikovite brežuljke, vinograde, šumarke i livade sjevernoga Međimurja, a zatim se okupljaju na planinarskom druženju, tj. zabavi uz kulturno-umjetnički program i ponudu domaćih jela i pića. Zbog velikog broja sudionika, svake je godine sve veći problem gdje smjestiti tolike ljudi. Prvih se godina završavalo na Jurovčaku (seoski turizam »Podrti kotač«), zatim u Sv. Martinu (seoski turizam »Goričanec«). Jednom je završetak

PLANINARSKI DNEVNIK

Uvodni dio je kratak planinarski priručnik s adresarom planinarskih kuća i društava, a zatim slijedi 160 praznih stranica za Vaše dojmove i zapise s planina

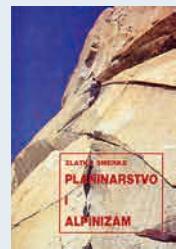

25 kn

Zlatko Smerke: PLANINARSTVO I ALPINIZAM

Knjiga Zlatka Smerke najcjelovitiji je hrvatski planinarski udžbenik. Uz mnoštvo ilustracija, udžbenik nudi sva teoretska znanja potrebna svakom planinaru i alpinistu

60 kn

pohoda bio i u Štrigovi, a sada pohod završava u Murskom Središću, u prostranoj školsko-športskoj dvorani. Što će biti kad i tu postane tijesno?

Tijekom godina mijenjala se i trasa kretanja. Prvi su pohodi trajali 5 do 6 sati, a sada se do cilja stiže za 4 do 4 i pol sata. Start pohoda je kod Toplica Sv. Martin (prije Toplica Vučkovec) u blizini Sv. Martina, a odatle se preko vinorodnih brežuljaka i šumaraka ide do Kapelčaka, gdje je na samom vrhu zanimljiva crkva sv. Margarete. U vinogradu ispod jedne klijeti odvija se obred prvog simboličnog obrezivanja trsa. Put se nastavlja do Balog brega, s odašiljačem, gdje se može »aktivno odmoriti« uz živu glazbu (plesanjem). Kolona se odatle spušta u dolinu i po poljima, liva-dama, uz selniški ribnjak i brežuljak Bundek (po kojem je društvo uzelo ime) stiže u Mursko Središće. Na ulazu u školsko-športsku dvoranu dočekale su nas s kruhom i pićem ljubazne i lijepo domaćice u narodnim nošnjama.

Ove se godine u kulturno-umjetničkom programu spletom međimurskih plesova, pjesama i recitacija predstavila skupina djece iz vrtića, odjevene u narodne nošnje. To je oduševilo sve nazočne u dvorani.

Planinarska društva koja se odazovu pohodu od domaćina dobivaju zahvalnice, a sudionici pohoda

potvrđuju svoje pohodničke kartončice. Duž trase pohoda ima nekoliko okrjeplnih postaja, gdje se može pojesti i popiti. Domaćini nude razne proizvode, često časte, a ako se plaća, cijene su simbolične.

Ove se godine pohodu pridružilo i 78 mađarskih planinara iz Kaposvára. Mnogima od njih nije bilo prvi put da sudjeluju u pohodu. Bilo je i Slovenaca, najviše iz pograničnih i obližnjih krajeva (Prekmurje, Ptuj, Maribor), a jedan čak iz Kočevja. Bilo je mnogo planinara iz Zagreba, a i četrtdesetak Samoboraca.

Predstavljajući taj najmasovniji planinarski pohod u Hrvatskoj, treba spomenuti barem dva imena koja su najzaslužnija za njegov uspjeh. To su prvi i višegodišnji predsjednik PD »Bundek« Zlatko Bahun i aktualna predsjednica Sonja Vršić. Zdenko Jurinić

DRUGI JAPETIĆEV POHOD

HPD »Japetić« iz Samobora održat će u nedjelju 20. svibnja Drugi »Japetićev pohod«. Svake godine

pohod ima drugu trasu i posvećuje se nekom od zaslужnih preminulih članova »Japetića«. Ove godine pohod je posvećen dugogodišnjem blagajniku HPD »Japetić« i organizatoru mnogih planinarskih izleta i akcija Žarku Adameku (1936. – 1998.), koji je svojom djelatnošću obilježio cijelo jedno razdoblje rada HPD »Japetić«.

Okupljanje sudionika je u Parku domovinske zahvalnosti, uz župnu crkvu Sv. Anastazije u središtu Samobora, od 8 do 9 sati. Trasa pohoda je: Samobor – Vrhovčak – Dubrava – Vratnik – Slani Dol – Šipački Breg – Šoićeva kuća, kamo se dolazi iza 15 sati. Start-nina je 20 kuna, a uključuje karton pohoda i toplo jelo u Šoićevu kući. Povratak je predviđen redovnim autobusima iz Lipovca (200 m iza Šoićeve kuće!) u 18:00, 19:40 i 21,05. I ovaj puta HPD »Japetić« priprema brojna iznenađenja, te poziva sve zainteresirane planinare da se priključe pohodu.

Zdenko Kristijan

PRVA HRVATSKA ŽENSKA ALPINISTIČKA EKSPEDICIJA »CHO OYU 2007.«

Hrvatski planinarski savez od 27. kolovoza do 11. studenog ove godine organizira Prvu hrvatsku žensku alpinističku ekspediciju. Ciljem uspona je šesti vrh svijeta – Cho Oyu (8201 m) u tibetskoj Himalaji. Značaj te akcije je u tome što su u povijesti uspona na vrhove više od osam tisuća metara izuzetno rijetke ekspedicije čiji sastav čine isključivo žene. Pripreme ekspedicije su u punom zamahu, a najvjerojatniji sastav ekipe je: Ana Marija Bojko (voditeljica), Tihana Boban, Darija i Iris Bostjančić, Anita Carević, Jelena Dabić, Irena Gayatri Horvat, Pavla Kovač, Josipa Levar, Marija Mačešić, Jana Mijailović, Iris Prebeg, Renata Randić, Vedrana Simičević, Milena Šijan, Karolina Vranješ, Ena Vrbek i Dubravka Županić. Djekočke su članice planinarskih društava »Velebit«, »Zagreb-Matica« i »Željezničar« iz Zagreba, Riječkog alpinističkog kluba i »Čopljja« iz Rijeke, »Mosora« iz Splita i »Starigrada« iz Zadra. Tehnički savjetnik ekspedicije je Darko Berljak.

Dosadašnje znanje o himalajskim ekspedicijama, napredak u tehnikama priprema i treninga te izuzetan talent današnje generacije hrvatskog ženskog alpinizma, okolnosti su koje čine realnim želju da i prva Hrvatica prestupi magičnu brojku 8000 m i popne se na jedan od najviših vrhova svijeta.

KALENDAR AKCIJA

18. - 20. 5.	Orijentacijsko natjecanje Alpe-Jadran kup Plitvička jezera	POK "Maksimir", Zagreb Dario Štambuk, 095/80-18-882, dario.stambuk@zg.t-com.hr
20. 5.	10. jubilarni pohod kanjonom Kupe Gornji Kuti - Goršeti - dolina Kupe - Gornji Kuti	PD "Vršak", Brod Moravice Damir Naglić, 051/817-202 Emil Tušek, 051/817-141
20. 5.	18. pohod "Pješačenjem do zdravlja" Gorski kotar: Stalak	PD "Strilež", Crikvenica Josip Pravdica, 051/785-358, josip.pravdica@ri.t-com.hr
20. 5.	Japetićev pohod Samoborsko gorje: Samobor - Slani Dol - Šoićeva kuća	HPD "Japetić", Samobor Darko Dömöörffy, 098/302-700
20. 5.	Dan HPD "Belecgrad" - Ijetni susret na Belec Ivanščica: pl. kuća "Belecgrad" - Eko staza i drugi dio BPP	HPD "Belecgrad", Belec Stjepan Hanžek, 049/460-070, 091/79-41-399 Verica Havolić, 049/460-070, 098/16-09-056
27. 5.	Pohod povodom 10 godina HPD "Vrapče" Zapadna Medvednica	HPD "Vrapče", Zagreb Dragutin Valečić, 098/491-717 Marijan Herceg, 098/207-387
3. 6.	25 obljetnica PK "Glas Istre" Čićarija: pl. kuća "Korita"	PK "Glas Istre", Pula Zlatko Bašlin, 098/441-711
3. 6.	Dan medvedničke obilaznice Planinarski put Medvednicom	PD HP i HT "Sljeme", Zagreb Žarko Nikšić, 098/479-835
3. 6.	Virovitički susret planinara Virovitički ribnjaci	PD "Popuk", Virovitica Zvonimir Kovačević, 033/728-618
3. 6.	Planinari pjesnici na Sovskom jezeru Dilj-gora: Sovsko jezero	PD "Dilj-gora", Slavonski Brod Đuro Knežević, 035/449-923 Marica Petričević, 035/426-758
3. 6.	Pohod obroncima Brezovice pl. kuća "Ačkova hiža", Brezovica	PD "Brezovica", Petrovsko Mladen Sitar, 098/94-74-111 Ivica Hršak, 091/51-59-399
7. - 10. 6.	Mljetske rikavice (morske špilje) Otok Mljet	PD "Mljet", Govedari Marin Perković, 098/470-469, marin.perkovic@du.t-com.hr
10. 6.	6. pohod po Goranskom planinarskom putu Gorski kotar: Pintarica - izvor Kupe - Praprotni	HPD "Zagreb-Matica", Zagreb Jasna Kosović, 098/94-61-906, jasna.kosovic1@zg.t-com.hr
10. 6.	Antunovski piknik Krndija: Paulinovac	HPD "Krndija", Nasice Slavko Žagar, 091/78-71-287
16. 6.	Proljetni pohod na Žumberak Žumberak: pl. dom "Boris Farkaš" u Sekulićima	PŠK "Trešnjevka-Monter", Zagreb Ljerka Farkaš, 091/19-43-001 Josipa Kljajić, 091/48-12-143
16. 6.	17. godišnjica Mrkopaljskog pl. puta Bjelolasica: Kula - skijalište Gomirkovica	HPD "Bijele stijene", Mrkopalj Stanislav Horacek, 098/402-141, s.horacek@hi.t-com.hr Josip Mataja, 098/447-790
17. 6.	7. memorijal "Boris Bođević" Učka: Veliki Brđud, Lome, Jelenjak	PD HPT "Učka", Rijeka Ilija Blatančić, 051/254-912, 098/305-831 Dragoljub Tonić, 098/305-832
17. 6.	Memorijal Boris Bođević Veli Brđud - Zvoneća - Lome - Jelenjak - Veli Brđud	PD HPT "Učka", Rijeka
	Svake 3. nedjelje u lipnju	
17. 6.	Dan sesvetskih planinara HPD "Lipa"	HPD "Lipa", Sesvete Ivan Horvat, 01/20-01-315, www.hpd-lipa.hr

Vrhunac
outdoor oprema

Vlaška 78, 10000 Zagreb, tel: +385 1 4572 323, e-mail: vrhunac@vrhunac.hr, www.vrhunac.hr

*Vrhunska oprema
za vrhunske rezultate!*

**VELIKO
SNIŽENJE
do 50%**

Članovima HPS-a na gotovinsko plaćanje odobravamo popust -10%